T.C.

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEREL MİMARİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TASARIM YAKLAŞIMLARI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ: HASSAN FATHY ÖRNEĞİ

EDİBE ARITÜRK BÜYÜKPAMUKÇU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

DİYARBAKIR

Mart 2019

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DİYARBAKIR

Edibe ARITÜRK BÜYÜKPAMUKÇU tarafından yapılan "Yerel Mimarinin Sürdürülebilir Tasarım Yaklaşımları Bağlamında İncelenmesi: Hasan Fathy Örneği" konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Mimarlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyeleri

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Berivan ÖZBUDAK AKÇA

Üye: Doç. Dr. F Demet AYKAL

Üye: Doç. Dr. Ebru ERDOĞAN

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 18/03/2019

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

18/03/2019

Prof. Dr. Sevtap SÜMER EKER

Enstitü Müdür

TEŞEKKÜR

Tez çalışmama başlamam uzun bir zaman önce gerçekleşmiş olsa da tezin ortaya çıkışı kısa bir zaman önce gerçekleşti. Bu süre zarfında, danışmanım Dr.Öğr.Üyesi Berivan ÖZBUDAK AKÇA'nın yol gösterici önerileri ve hem akademik hem manevi desteği için kendisine teşekkür ederim. Birlikte çalıştığımız süre boyunca ve bu tez çalışması süresince bana verdiği destek için Doç.Dr.Demet Aykal'a, yapıcı eleştirileri ve ilgileri için Dicle Üniversitesi Mimarlık Fakültesi hocalarına, her zaman yanımda olan anne ve babama tez boyunca bana her açıdan destek olan ve beni tekrar yüksek lisansımı tamamlamaya ikna eden sevgili eşime tüm yardımları için teşekkür ediyorum.

EDİBE ARITÜRK BÜYÜKPAMUKÇU

Diyarbakır 2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEŞEKKÜR……..…I

İÇİNDEKİLER……...…...II

ÖZET ……..……. IV

ABSTRACT …….VI

ÇİZELGE LİSTESİ ……..……..……...VII

1. GİRİŞ ……..……...…...1

1.1. Çalışmanın Problemi…….…….....1

1.2. Çalışmanın Amacı …….……...2

1.3. Çalışmanın Kapsamı……..….…....2

1.4. Çalışmanın Önemi……...….....3

2. KAYNAK ÖZETLERİ ...……..….....5

2.1. Geleneksel Mimari Hakkında Genel Bilgiler…….…15

2.2. Sürdürülebilir Mimarlığın Tanımı, Kapsamı ve Önemi…….....17

3. MATERYAL VE METOT…….…….....19

3.1. Materyal……...19

3.2. Metot……..…….….19

3.3. Geleneksel Mimari Tasarımda Yerel Veri Kullanımının Çevre ve Sürdürülebilirlik Bağlamında İncelenmesi…….……..…22

3.3.1. Çevresel Sürdürülebilirlik…….....23

3.3.2. Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirlik…….…….....24

3.3.3. Sosyo-Ekonomik Sürdürülebilirlik…….....25

4. ARAŞTIRMA BULGULARI …….....27

4.1. Hamed Said Evi…….……..……28

4.2. Kallini Evi……...….……30

4.3. Abu Gabal Evi ……..... 32

4.4. Yeni Gourna Köyü……..……..34

4.5. Eid Evi……...……..36

4.6. Aziza Hanem Hasseneyn Villası……...…….38

4.7. Monastırlı Evi…….40

4.8. Stopplera Konutu…….……...….42

4.9. Fouad Riad Evi……....…....44

4.10. Sidi Krier Evi……..……....46

4.11. Akıl Sami Evi……...…..….48

4.12. Casaroni Evi…….....50

4.13. Murad Greiss Evi……...……..52

4.14. Alaa Al-din Evi……...……54

4.15. Andrioli Evi…….56

4.16. Hassan Reshad Evi…….….58

4.18. Hasan Fathy Mimarisinin Geleneksel Mimarlığın Sürdürülebilirliği Kapsamında Genel Değerlendirilmesi ……60

5. SONUÇ VE ÖNERİLER……..……69

6. KAYNAKLAR……...……72

ÖZGEÇMİŞ

ÖZET

YEREL MİMARİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TASARIM YAKLAŞIMLARI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ: HASAN FATHY ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Edibe ARITÜRK BÜYÜKPAMUKÇU

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

2019

Doğal çevrenin korunması, iklim odaklı uygulamalar yapılması tüketimin asgari düzeye indirgenmesi gibi sürdürülebilir yaklaşımlar, geleneksel ve ilkel tasarım ve yaşam ölçütlerinde yüzyıllardan beri uygulanmaktadır. Sürdürülebilir mimarlık mantığa uygun ölçütlerden oluştuğu için yerel mimari bu özelliklere deneme yanılma metodu ile ulaşmaktadır. Bu nedenle geleneksel yaşam şekli ve mimari tasarım ölçütleri, sürdürülebilir bir yaşam ve mimari için doğru bir kaynak teşkil etmektedir. Bu çalışmada geleneksel mimarlık ve sürdürülebilir mimarlık tanımlarından yola çıkılarak geleneksel mimari-sürdürülebilirlik ilişkisi üzerinden Hassan Fathy mimarlığı değerlendirilmiştir. Hassan Fathy eserleri bu anlamda kısmen korunmuş geleneksel mimari dokusu ile önemli bir potansiyele sahiptir. Çalışma Hassan Fathy eserlerinin sürdürülebilir tasarım ölçütleriyle değerlendirilmesinden öğrenilenlerle çağdaş tasarım kodları oluşturulması amacını taşımaktadır. Sürdürülebilir mimari ölçütler, Hassan Fathy eserleri üzerinden Mısır'ın fiziksel ve sosyal özellikleri ele alınarak günümüz ihtiyaçlarına çözüm önerilmeye çalışılmıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden belirlenen probleme güvenilir çözümler aramak amacı ile planlı ve sistemli olarak verilerin toplanması, çözümlenmesi, yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilme sürecini kapsamaktadır. Hassan Fathy eserlerinin sürdürülebilirliği incelenirken VerSus (Vernacular Heritage Sustainable Architecture) projesinde ki üç sürdürülebilirlik kriteri üzerinden incelenmiş ve sonuç olarak elde edilen veriler ışığında Hassan Fathy eserlerinde sürdürülebilirlik ilkelerinden Sosyo-ekonomik sürdürülebilirliğin baskın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fathy meslek hayatı boyunca eserlerini tasarlarken yerel mimariyi kullanmayı ve hümanist tasarımlar yapmayı amaç edinmiştir. Bu doğrultuda tasarladığı yapılar sürdürülebilir mimari kapsamında da önem arz etmektedir. Hassan Fathy eserlerinden elde edilen veriler ışığında kullanılan tasarım kriterleri sürdürülebilirlik ilkeleri açısından günümüz mimarı tasarımları için yol gösterici olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Mimarlık, Sürdürülebilirlik, Hasan Fathy, Mısır, Tasarım

ABSTRACT

INVESTIGATION OF TRADITIONAL ARCHITECTURE IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DESIGN APPROACHES: HASSAN FATHY EXAMPLE

MSC THESIS

Edibe ARITÜRK BÜYÜKPAMUKÇU

DICLE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES
DEPARTMENT OF ARCHITECTURE

2019

Sustainable approaches, such as conservation of natural environment, climate-oriented practices, minimizing consumption, have been implemented for centuries in traditional and primitive design and life criteria.Sustainable architecture consists of criteria suitable for logic, while local architecture reaches these features through trial and error method. For this reason, traditional lifestyle and architectural design criteria are the right source for a sustainable life and architecture.In this study, Hassan Fathy architecture was evaluated through traditional architecture-sustainability relationship based on the definitions of traditional architecture and sustainable architecture. The works of Hassan Fathy have a significant potential with the traditional architectural texture preserved partially.In this study, it is aimed to create modern design codes with those learned from the evaluation of Hassan Fathy's works with sustainable design criteria. Sustainable architectural criteria, the physical and social characteristics of Egypt through the works of Hassan Fathy, were tried to be suggested to the solution of today's needs. Qualitative research methods are used in the study. The research covers the process of collecting, analyzing, interpreting and reporting the data in a planned and systematic way in order to find reliable solutions to the problem. While studying the sustainability of Hassan Fathy's works, sustainability criteria were used in the VerSus (Vernacular Heritage Sustainable Architecture) project and in the light of the data obtained, it was concluded that socio-economic sustainability was dominant in the sustainability principles of Hassan Fathy.Throughout his career, Fathy aimed to use local architecture and create humanist designs while designing his works. The structures he designed in this direction are also important in the scope of sustainable architecture.

The design criteria used in the light of the data obtained from the works of Hassan Fathy are thought to be guiding for today's architect designs in terms of sustainability principles.

Keywords: Local Architecture, Sustainability, Hassan Fathy, Egypt, Design

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge No		Sayfa
Çizelge 2.1.	Geleneksel Mimari Tasarımda Yerel Veri Kullanımı	16
Çizelge 3.1.	Kuramsal Şema	19
Çizelge 3.2.	Yapı Tanımlama Katalogu	21
Çizelge 3.3.	Geleneksel Mimari Tasarımda Yerel Veri Kullanımı	22
Çizelge 4.1.	Hamed Said Evi	29
Çizelge 4.2.	Kallini Evi	31
Çizelge 4.3.	Abu Gabal Evi	33
Çizelge 4.4.	Yeni Gourna Köyü	35
Çizelge 4.5.	Eid Evi	37
Çizelge 4.6.	Aziza Hanem Hasseneyn Villası	39
Çizelge 4.7.	Monastırlı Evi	41
Çizelge 4.8.	Stopplera Konutu	43
Çizelge 4.9.	Fouad Riad Evi	45
Çizelge 4.10.	Sidi Krier Evi	47
Çizelge 4.11.	Akıl Sami Evi	49
Çizelge 4.12.	Casaroni Evi	51
Çizelge 4.13.	Murad Greiss Evi	53
Çizelge 4.14.	Alaa Al-din Evi	55
Çizelge 4.15.	Andrioli Evi	57
Çizelge 4.16.	Hassan Reshad Evi	59
Çizelge 4.17.	Hasan Fathy eserlerinin sürdürülebilirlik ilkelerine göre değerlendirilmesi	71

1. GİRİŞ

Aynı şartlarda, problemlerin çözümlerinde benzer nedenler, benzer sonuçları vermektedir. Bu sebepten meydana gelen sonuçların evrensel kurallara göre ortaya çıktığı sonucuna varılabilir. Buradan yola çıkarak, doğal çevrenin bir parçası olan insan, sosyal, fiziksel ve kültürel ortamı oluştururken, doğa koşullarına uygun çözümler getirerek yaşamını oluşturmuştur. Yerel mimari de, bulunduğu coğrafyanın sağladığı imkânlarla ve toplum tarafından kabul görmüş yaşam şekillerinin ortaya konulabileceği bir tasarımla karşımıza çıkmaktadır (Çal, 2012).

Günümüz kültürel birikimin aktarımının demode olarak algılanması nedeniyle bugünün tasarım rotası, bazı moda kavramların içinde kaybolma tehlikesi altındadır. Bu nedenle günümüzde yapıların işlevsel süreklilik halinin korunması için yerel olanın kullanılan bilgiye, yapım becerisine uygun olup olmadığı araştırılmalıdır (Yoldaş, 2014).

Çalışmanın ilk bölümün de geleneksel mimarlığın ve sürdürülebilir mimarlığın tanımı yapılmıştır. İkinci bölümde ise Sürdürülebilir Mimarlık, Yerel Mimari ve Hassan Fathy eserlerinde daha önce yapılan çalışmalar incelenmiştir. Üçüncü bölümde geleneksel mimari sürdürülebilir mimari ilişkisi incelenmiş ve Ver-sus açılımında bulunan sürdürülebilirliğin kriterleri olan Çevresel Sürdürülebilirlik, Sosyo-kültürel Sürdürülebilirlik ve Sosyo-ekonomik Sürdürülebilirlik tanımları yapılmıştır. Dördüncü bölümde Hassan Fathy eserlerinden Versus kriterlerine göre kataloglar oluşturulmuştur ve Hassan Fathy'nin tasarım kriterleri incelenmiştir. Sonuç bölümde ise kataloglardan elde edilen verilere göre Hassan Fathy eserleri üzerinden genel bir değerlendirme yapılmıştır. Hassan Fathy eserlerinde kullanılan tasarım kriterleri sürdürülebilirlik ilkeleri açısından günümüz mimarı tasarımları için yol gösterici olacaktır.

1.1. Çalışmanın Problemi

Günümüzde tasarlanan yapılar genellikle yerellikten uzak ve sürdürülebilir olmayan şekilde tasarlanmaktadır ve bu tasarımlar sağlıksız bir çevre oluşmasına sebep olmaktadır. Dünya genelinde her geçen gün artan insan nüfusu, kaynak tüketimi ve çevre kirliği yaşadığımız gezegenin ekolojisine zarar vermektedir. Mevcut doğal kaynakların göz ardı edilemeyecek düzeyde tahrip edilmesi nedeniyle hem insanlığın hem de doğada yasayan diğer canlıların eleceği ciddi tehlike altındadır.

Bu çalışmada günümüzde sağlıksız, çevreye ve insanlara zarar veren yapı tasarımlarının giderek artması probleminden yola çıkılarak yerel yöntemlerle tasarlanan Hassan Fathy eserlerinin sürdürülebilirliği sağlayacak parametrelere göre araştırılmasına gerek duyulmuştur.

1.2. Çalışmanın Amacı

Tasarlanan her yapı çevreye duyarlı yöntemlerle inşa edilmiş olsaydı günümüzde karşılaştığımız sorunlar uzun yıllar sonra karşılaşacağımız sorunlar olarak karşımıza çıkacaktı (Müftüoğlu,2011).

Geleneksel yöntemlerle inşa edilen yerleşim bölgeleri, bulunduğu toplumun yaşam stilinin mekânlara yansıtılması, kullanılan malzemenin doğru yorumlanması, yerel olması, yapı ve çevre ilişkilerinin bütünlük içinde olması açısından kalıcı ve çağdaştır (Çal,2012). Bunun yanında doğal kaynakların etkin bir şekilde kullanılması sonucunda sürdürülebilirdir. Bu tezin amacı çevreye ve insana zarar veren mimari tasarımların önüne geçmektir. Bunun yanında geleneksel yöntemlerle tasarlanan yapıların sürdürülebilirlik ile olan bağlantısı incelenerek mimarlara çevreye duyarlı, geleneksel yöntemler kullanarak yapı tasarlamak için yol göstermektir**.** Tezde yerel verilerin geleneksel yerleşimler üzerine etkisinin sürdürülebilirlik ile olan ilişkisi Hassan Fathy eserleri üzerinden incelenmiştir.

1.3. Çalışmanın Kapsamı

Çalışmanın kapsamında öncelikle, sürdürülebilir ve yerel mimarinin doğru tanımlanması ve aralarındaki ilişkinin net bir biçimde anlaşılması gerekliliği görülmüştür. Belirlenen amaç doğrultusunda çalışma alanı olarak Mısır bölgesi seçilmiştir. Bu bölgenin seçilmesinin sebebi Hassan Fathy'nin geleneksel yöntemlerle tasarladığı yapıların çoğunluğunun Mısır bölgesinde bulunmasıdır. Çalışmada Hassan Fathy eserlerinden sadece geleneksel ve sürdürülebilir mimariye göre tasarlanan konut tipleri seçilmiştir. Bunun sebebi ise Hassan Fathy konut yapılarından bir tipoloji oluşturarak eserlerini değerlendirmektir. Bu kapsamda bu konu hakkında yapılan uluslararası çalışmalar içinde Avrupa Birliği Kültür Programı tarafından 2007-2013 yılları arasında desteklenen, liderliği Portekiz tarafından yürütülen 'VerSus (Vernucular

Heritage Sustainable Architecture) ‘projesinde ki sürdürülebilirlik kriterleri kullanılmıştır. Bu kriterlere göre seçilen Hassan Fathy eserlerinden kataloglar oluşturulmuştur ve kataloglardan elde edilen verilere göre Hassan Fathy mimarlığının sürdürülebilirliği yorumlanmıştır.

1.4. Çalışmanın Önemi

Ekonomik gelişme ve büyümenin ilk şartı olarak kabul edilen doğal kaynakları daha yoğun kullanarak daha fazla üretim ve tüketim yönelimleri çevresel sorunları da beraberinde getirmiştir (Karadeniz 2010). İnsan nüfusunun hızlı bir şekilde artması bozulmayı arttırırken, yerleşim bölgelerinde alınacak tedbirlerle bozulmanın azalabileceği bilinmektedir (Deringöl 2015).

Geleneksel değerleri içerisinde barındıran evler, geçmiş kültür hayatlarımızı bugüne ve gelecek nesillere aktaran önemli kültür öğelerimizdir. Geçmiş yaşantılarımızı anlamamıza ışık tutan geleneksel evler yok olmadan bu konutların tasarım kriterlerinin incelenmesi önem arz etmektedir (Öztürk, 2011).

Yerel verilerin geleneksel yerleşimler üzerine etkisinin sürdürülebilirlik ile olan ilişkisinin Hassan Fathy eserleri üzerinden incelenmesi, bu kapsamda yapılacak konut tasarımlarında gelecek nesillere yol göstermesi açısından önemlidir.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Karadeniz (2010), Geleneksel Afyonkarahisar evlerinin sürdürülebilir mimarlık ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi; İsimli tezde Afyonkarahisar'da bulunan Geleneksel Türk Evi sürdürülebilirlik bağlamında incelenmiştir. Tezin ilk bölümünde sürdürülebilir mimari kavramı ve uygulama kriterleri incelenmiştir. İkinci bölümde ise Geleneksel Türk Evi uygulama yöntemleri, kullanılan malzemeler ve plan şemalarının oluşumunu etkileyen fiziksel kavramlardan söz edilmiştir. Son bölümde ise bu kriterler sürdürülebilirlik kriterleri üzerinden değerlendirilmiştir. Bu çalışma yapı sistemleri, yapıda kullanılan malzeme içerikleri bakımından sürdürülebilir mimarlık ilkelerini kapsayan geleneksel yapıların incelenmesi ve yeni tasarlanan yapılanma aşamasında veya mevcut yapının sürdürülebilirliği sürecinde mimarlara yol göstermesi amacıyla yapılmıştır.

Gürel (2010), Geleneksel konutların biçimlenişinde iklim öğesinin etkinliği: Safranbolu örneği adlı tez çalışmasında yerleşme ve yapı ölçeğinde iklim öğesinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Değerlendirme için Safranbolu bölgesi ve Safranbolu evleri seçilmiştir. Yapılan bu çalışmanın yeni tasarlanacak yapılarda, kullanıcı konforunun ve enerji korunumu sağlanması açısından yol gösterici olduğu düşünülmüştür. Safranbolu'daki geleneksel yasam ve biçimleniş göz önüne alınarak değerlendirmeler ve analizler yapılmıştır. Günümüzde Safranbolu evlerinde, geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına geçildiği, kışlık-yazlık kat ayrımının olmadığı gibi örneklerle geleneksel yaşam öğretilerinin her geçen gün değiştiği görülmektedir. Bu sebepten, geleneksel Safranbolu evlerinin günümüzdeki kullanımı göz önünde bulundurularak, geleneksel konutların bu çalışmada analiz edilen olumlu özelliklerini kapsayan yeni tasarımlara yönelik çalışmalar yapılması faydalı olacaktır.

Çal(2012),Yerel verilerin geleneksel mimari üzerindeki etkilerinin sürdürülebilirlik bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesi: Akseki-İbradı ve Piemonte-val d'ossola örneği adlı tez çalışmasında yerel verilerin geleneksel yerleşimler üzerine etkisinin sürdürülebilirlik ile olan ilişkisini incelemektir. Bununla geleneksel mimari ile sürdürülebilir mimari arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada kültürel ve doğal verilerin mimariyi ve mimari yerleşim sistemlerini etkilediği düşüncesinden yola çıkılarak sürdürülebilirlik kapsamında geleneksel mimari

Yapıları oluşturduğu örüntüler incelenmiştir. Türkiye ve İtalya'nın geleneksel yerleşim bölgeleri seçilmiştir ve bu bölgelerdeki geleneksel mimarinin meydana getirdiği örüntüler incelenmiştir. Alan çalışmasında araştırma tekniği olarak karşılaştırma metotları ve analiz kullanılmıştır.

İki ülkeden de birbirine benzeyen topoğrafik özelliklere sahip dağlık yerleşimler belirlenmiş ve yapılan karşılaştırmalar ve analizler sonucunda, hem kültürel ve doğal veriler hem de kültürel veri-doğal veri etkileşimlerindeki farklı ve ortak yaklaşımlar ve yaklaşımlarda etkili olan faktörler ortaya konmuştur. Analiz yöntemi ile yerel yerleşimlerin sahip olduğu yerel veriler ve bu verilerin mimariye etkisi araştırılmıştır. Karşılaştırma yöntemiyle ise yerel yerleşimlerde yerel veri kullanım farklılıkları ve bu farklılıkların İtalya ve Türkiye'de seçilen yerleşimlerde ve yapılarda ortaya çıkış şekli, sebebi ve ele alınış şekli incelenmiştir.

İlk bölümde, araştırmanın tabanını oluşturan; 'sürdürülebilirlik', 'çevre', 'yerel veri', 'sürdürülebilir mimari' ve 'mimaride yerel veri kullanımı' gibi konulardan söz edilmiştir. Bu kavramlar, aralarındaki ilişki ve anlamları açıklanmıştır. İkinci bölüm ise alan araştırmasının kullanılan metottun belirtilmesi ile başlayarak, araştırmanın yapıldığı bölgelere ait yerel ve genel bilgiler verilmektedir. Bölümün sonunda ise bu çalışmasının asıl problemini oluşturan dağlık yerleşimlerdeki kırsal gelenekte sürdürülebilirlik sorunu açısından tecrübe ve zaman ile oluşan mimari örüntü ortaya konulmaya çalışılacak ve hem geleneksel mimarinin bu alandaki başarısı hem de günümüzdeki mimari pratiğine örnek olabilecek mimari ve kentsel çözümleri gözler önüne serilecektir. Sonuç bölümünde ise yapılan çalışmalardan çıkarılan sonuçlar ortaya konmuştur. Yerel yerleşimlerin kültürel ve doğal ortama ayak uydurma zorunlulukları sebebiyle birçok açıdan sürdürülebilir olmaları ve yapısal açıdan bunu sağlayış biçimleri üzerinde durulmaktadır.

Taçarol (2012), Yerel mimari dokunun ısıl performans analizi üzerine bir çalışma: Kemaliye evleri örneği adlı tez çalışmasında Erzincan şehrinin Kemaliye ilçesinde bulunan kentsel sit alanındaki yapıların kullanım sürecinin sürdürülebilirlik kapsamında değerlendirilerek korunmasında önemli olan kullanılabilirlik kriterleri belirlenmektir. Çalışma kapsamında Kemaliye Geleneksel dokusundaki konutların ısıl

performans ve mimari yapı özellikleri niceliksel ve niteliksel olarak analiz edilmiş ve belgelenmiştir.Mimari yapı özelliklerinin analizi; yapım teknikleri, malzeme, form ve bina tipolojisini içerir. Isıl performans analizi ise bina kabuğunun termal davranışlarını ve iklim verilerini içerir. Bu tezde çalışma alanındaki geleneksel yapıların ilk tasarımları, restore edildikten sonraki hali ve alternatif tasarımları için ısıl performans durumları belirlenmiş ve analiz edilmiştir. Çalışma Kemaliye geleneksel konutlarda kullanıcı memnuniyetini yükseltecek iyileştirmeleri kapsayan yapısal çözüm önerilerini içerir. Yapının ilk tasarım ve onarım sonrası modeline oranla, yapı kabuğuna yalıtım uygulanan öneri model; binalarda enerji performansı yönetmeliğinin öngördüğü üzere yapının dış görüntüsünü ve özelliğini etkilemeyecek biçimde enerji verimliliğini artırıcı bir uygulamadır. Bu uygulama ile birlikte Kemaliye yerel mimari dokusunda bulunan konut yapılarının, ısıl konfor düzeyleri iyileştirilerek geleceğe özgün işlevini devam ettirerek ya da yeni işlevler yüklenerek aktarılabilecektir.

Ahmed (2018), Geleneksel mimarinin sürdürülebilir tasarım yaklaşımları bağlamında incelenmesi: Etiyopya örneği adlı tez çalışmasında geleneksel mimarinin sürdürülebilirlik kapsamında öne çıkan özelliklere sahip olması gerekliliğinden yola çıkılarak Etiyopya mimarisi incelenmiş ve geçmişten gelen kazanılmış mimari tecrübeleri keşfetmek için Hidmo konutları incelenmiştir. Yöntem olarak araştırma, değerlendirme tekniği kullanılmıştır. Bu çalışmada iklim odaklı konut tipleri, yapı malzemeleri, yapım teknikleri, konut tipolojisi analiz edilmiştir ve analizden sonra kaynaklar literatür taramasına göre değerlendirilmiştir. Bu çalışma, nem, sıcaklık, havalandırma konularında detaylı ölçümlerin uygulanmadığı, karşılaştırmalı verilere ve gözleme dayanarak yapılmıştır.

Bu çalışmadan farklı araştırmalar için yararlanılması, detaylı ölçüme dayalı araştırmaların yapılması, çevreye duyarlılığa ve kullanılan malzemeye dayalı geleneksel konut yapısının konfor koşullarının daha iyi değerlendirilmesine olanak sağlayacaktır.

Özbek (2018),Yaşam dünyası bağlamında geleneksel konut yerleşmelerinin sürdürülebilirliği ve Kastamonu örneği adlı tez çalışması kentsel yerleşmelerin değişim sürecinin nasıl yönetilebileceği ve küreselleşmenin yıkıcı etkilerinin ortadan kaldırılarak

çevresel sürdürülebilirliğin nasıl sağlanabileceğini araştırmaktadır. Ayrıca bu çalışma geçmiş ve gelecek arasındaki sürekliliği sağlayacak modern hayatın gerektirdiği değişiklikleri içerecek şekilde alternatifler geliştirmeyi ve bu yöntemlerin neler olabileceğini irdelemektedir. Çalışmanın kapsadığı alan gündelik yaşam ve onun değişen dinamikleri kapsamında konut yerleşmeleridir.

Kastamonu bölgesindeki günümüze kadar yaşantısını sürdürmüş ve sürdürmeye devam edebilecek nitelikte olan bölgeye ait özellikler ve yaşam-mekân birlikteliği ele alınmıştır. Husslerl'in yaşam dünyası kavramı bu tez çalışmasının yöntemini oluşturmaktadır. Çalışmada, konut yerleşmelerinin farklı bakış açılarıyla değerlendirilmesine dayanan, mekânsal oluşumlarının zemininde yer alan yaşam dünyaları ile bir arada alındığı bir deneyimleme modeli geliştirilmiştir. Bu modelde yerleşmeler, sokak-bahçe-evden oluşan ilişkiler ağı içinde, iki farklı ilişkileniş biçimiyle ele alınmaktadır. Tezde yapılan analizde, yerleşmenin kuşbakışı gözlemi ile bütüne bakışta okunabilirliği engellemeyen buna karşın yakın deneyimde yoğun şekilde algılanabilen doku farklılıkları ortaya çıkmıştır. Bu çelişkili durum, iki ayrı bakış açısına yönelmenin önemini vurgulamaktadır. Buradan yola çıkarak, bazı değişimlerin kentlerin doku bütünlüğünü bozmadığı, "geleneksel yerleşme dokusu için sürdürülebilirlik analizi" ile belirlenecek ana hatların korunması halinde sürdürülebilirliğin mümkün olduğu söylenebilmektedir. Yeni yapılacak veya restore edilecek konutların günümüz koşullarına uygun, sokak sürekliliğini bozmayacak esneklikte ve çeşitliliğe izin veren çözümlerle gerçekleştirilmesinin sağlanmasıyla yerleşme dokularının sürdürülebilirliği mümkün olabilecektir.

Kuşcu (2006), Sürdürülebilir mimarlık bağlamında geleneksel Konya evi üzerine bir inceleme; isimli çalışmasında sürdürülebilir bir gelecek için mimari tasarımlarda uygulanması gereken ekolojik kriterleri araştırmıştır. Bu çalışmanın amacı çevre ve ekolojik gelişme arasında uzlaşma arayan sürdürülebilir gelişme tanımını mimari açıdan nasıl ele alındığını incelemek ve sürdürülebilir mimarlığı ve sürdürülebilir mimarlık tasarım kriterlerini açıklayarak bunların bütüncül bir yaklaşımla ortaya çıkarmaktır. Yapıların korunması için yapıların bozulma nedenleri, sorunları belirlenip, belgelendikten sonra, gerekli koruma kararlarını içeren restorasyon projeleri hazırlanmalıdır.

Hazırlanan bu projeler uzman kişiler tarafından uygulanmalıdır. Uzun süreli bir perspektifte yapı tasarlamak eko-mimarinin asıl amacıdır. Sürdürülebilir gelişme amacına sahip ekolojik mimari için sürdürülebilir yapılar tasarlamak önemli ise, Konya evlerinde sürdürülebilirlik kriterlerinin etkisiyle günümüze kadar gelen mimari örnekler, gelecek nesillere doğaya zarar vermeyen, çevreye saygılı yaşam alanları bırakılabildiğini göstermektedir.

Müftüoğlu (2011), Sürdürülebilir mimarlık ilkeleri ve konut tasarımına etkilerinin incelenmesi isimli tez; İnsanoğlu ekosistemi bozduktan sonra doğal yaşamı teknolojiyle kullanma umuduyla çeşitli sistemler geliştirmiştir. Bunun sebebi ekolojik sisteme geçmenin insanı özüne döndürecek olması ve daha konforlu, ekosisteme uygun, sağlıklı bir yaşam biçimi sağlayacak olmasıdır. Ekosistemin bozulmaya devam etmesinin sonucu dünyanın yok oluşudur. Bunu önlemek için alabileceğimiz en önemli önlem ekolojik yaşama geçiş ve bu geçişi hayatımızın her alanına yansıtmaktır. Bu çalışmanın ilk bölümünde çalışmanın önemi vurgulanmıştır. İkinci bölümde mimarlık çerçevesinde sürdürülebilirlik, ekoloji ve çevre kavramları incelenmiştir. Üçüncü bölümde sürdürülebilir enerji kaynakları anlatılmıştır. Dördüncü bölümde sürdürülebilir mimarlık ilkeleri irdelenmiş, suyun, malzemenin enerjinin ve yapı alanlarının etkin kullanırlılığı incelenmiştir. Bunun yanında bir yapının yaşam döngüsünde olması gerekenlerden bahsedilmiş ve özellikle konut tipleri üzerinde yaşanabilir çevre sağlama açısından neler yapılabileceği araştırılmıştır. Beşinci bölümde ise Dünya'dan ve Türkiye'den sürdürülebilir konut örnekleri gösterilmiştir.

Sürdürülebilir kaynakların önemi, bu kavramdan yola çıkarak ekolojik konut tasarımlarının temel ilkeleri ve sürdürülebilir kaynakların korunumu için geliştirilen sistemlerin yapıya entegre edilmesi tez çalışmasının ana strüktürünün oluşturmaktadır. Sonuç olarak binalarda enerji tasarrufunun etkin olabilmesi için mimarlarla birlikte mühendislerinin bir arada çalışması gerektiği düşüncesine varılmıştır. Bu sayede hem amacına uygun enerji koruma sistemleri ve geri dönüşüm geliştirilir hem de estetik açıdan sıkıntı yaratmayan binalar yapılmış olur.

Uygun(2012), Sürdürülebilir mimarlık bağlamında enerji etkin cephe sistemlerinin incelenmesi; İnsanoğlunun farklılaşan hayat standartları ve ilerleyen teknoloji, enerjiye duyulan ihtiyacı da arttırmıştır. İnsanların artan nüfus artışı ve kulla-

nılan fosil yakıtlar yüzünden çevre dengesi bozulmuştur. Ekolojik dengenin tekrar sağlanması için tek çözüm yolu sürdürülebilirlik kavramıdır. Yaşamın her alanında etkin olan sürdürülebilirlik kavramı mimarlık alanında da etkili olmuştur ve doğaya dost enerji etkin bina tasarımları yapılmaya başlanmıştır. Bu tez çalışmasında enerji etkin cephe sistemleri ve tasarım kriterleri olan ses, ısı, rüzgâr, yangın, maliyet, estetik incelenmiş ve bununla birlikte uygulama örnekleri sunulmuştur.

Çalışmada enerji etkin cephe kabukları incelenmiş ve genel olarak enerji etkinliğin yapı kabuklarında uygulandığı tespit edilmiştir. Yapı sektöründe, enerji etkin cephe sistemi tasarımlarında, sürdürülebilir mimarlık ilkeleri başlığında belirtilen kriterlerin sağlanıp tasarım sürecine yön verilerek sürdürülebilirliğe, mimari açıdan da katkı sağlanmaktadır. Sonuç olarak enerji kaynaklarına olan isteğin artmasına karşın, enerji kaynaklarının giderek azalmasıyla birlikte enerji maliyetlerini de arttıracak olması, yapıların tasarım sürecinde, enerji etkin yapı kabuklarının kullanımını önemli hale getirmiştir. Bu durum hem daha sağlıklı bir geleceğe hem de daha yeşil bir dünyaya sahip olmamıza önemli bir katkı yapacak, ülke ekonomilerine ve insanlığa büyük faydalar sağlayacaktır.

Baykal (2013), Sürdürülebilir mimarlık açısından eğitim yapılarının incelenmesi ve örnek uygulamalar; Canlıların varlıklarını sürdürmelerini sağlayan en önemli faktör kendi yaşam alanlarının sürdürülebilirliklerini sağlamaktır. Bu sebepten tez çalışmasında öncelikle sürdürülebilirliğin mimariyle ilişkisi incelenmiştir. Eğitim yapıları sürdürülebilir mimarlık özelliklerinin gelişimi ve aktarılması için büyük bir öneme sahiptir. Bu sebepten tezde eğitim yapılarının iç ortam kalitesi bakımından tarihsel gelişim süreci ve öğrenci performansına etkileri incelenmiş, sürdürülebilir mimarlığın ana strüktürünü oluşturan kaynak korunumu, arazi korunumu ve iç ortam kalitesi olarak üç ana alt sistemde incelenmiştir. Sonuç olarak ise sürdürülebilir eğitim yapılarında arazi korunumu açısından, enerji korunumu açısından, su korunumu açısından, malzeme korunumu açısından, iç ortam kalitesi açısından alınması gereken önlemler ve öneriler belirlenmiştir.

Etli (2013), Sürdürülebilir mimarlık kapsamında mimarlık ofislerinde ışığın tasarımdaki rolü ve önemi; Sürdürülebilir mimari tasarımdaki en önemli kriterlerden

biri doğal ışıktır. Bu çalışmada seçilen mimari tasarımda doğal ışık kullanımıyla birlikte aydınlatma elemanlarının enerji tüketim miktarını azaltmaktadır. Bu sebeple doğal aydınlatma enerji etkin tasarımda ön plana çıkmaktadır. Bu tezde esnek çalışma mekânları sunan sürdürülebilir mimarlık ofisleri ve tasarım stratejileri dikkate alınarak mimarlık ofislerinin görsel konfor koşulları ve enerji korunumu stratejileriyle aydınlatılması ortaya konulmaktadır. Çalışmanın sonuç bölümünde ise eğitim yapılarında yüksek doğal ışık seviyesinin çalışma verimliliği üzerindeki olumlu etkisi göz önünde bulundurularak tasarım kriterleri belirlenmiştir.

Özcan (2013), Konutlarda sürdürülebilir mimarlık açısından iklimsel konfor kriterlerinin değerlendirilmesi için bir model önerisi; isimli çalışmasında sürdürülebilir mimarlık özelliği taşıyan yapıların ölçülebilmesi, denetlenebilmesi ve sonuçların incelenerek belgelenebilmesi amacı ile mimarlara ve mülk sahiplerine esneklik ve kolaylık sunabilen mevcut yasa ve standartlara uyumlu bir Sürdürülebilir Yapı Değerlendirme Modeli hazırlanmıştır.

Bu model ülkemizde bulunan sürdürülebilir iklimsel konfor şartlarını hangi ölçüde taşıdıklarının denetlenebilmesi ve sonuçların belgelenebilmesi ve yapıların daha sağlıklı ve daha sürdürülebilir olmasını sağlayacaktır.

Telli (2015), Sürdürülebilir mimarlık ilkeleri, konut tasarımına etkileri ve bir model önerisi; Bu tezde uygulanan model önerisinde gelecekte tasarlanacak konutların, doğal kaynakları minumun ölçüde tüketecek sürdürülebilir mekânlar olması için dikkat edilmesi gereken kriterler hakkında bir model özelliği taşıması hedeflenmiştir. Bunun için yeşil bina değerlendirme ve sertifika programlarından yararlanılmıştır. BREEAM, LEED, GREENSTAR, CASBEE ve DGNB olmak üzere beş adet yeşil bina değerlendirme ve sertifika sistemi seçilmiş ve seçilen bu beş sertifika sistemi detaylı olarak ele alınmıştır. Bu sertifika sistemlerindeki kriterlere göre Dünya'dan ve Türkiye'den seçilen sürdürülebilir konut örneklerine ait çeşitli iç mekân örnekleri incelenerek sürdürülebilir konut tasarımlarının günümüzde geldiği son nokta ele alınmış ve sonrasında elde edilen bilgiler ışığında sürdürülebilir konutlar için bir model önerisi ortaya konulmuştur. Sonuçta ise tasarımcıların sürdürülebilir konut tasarlarken dikkat etmesi gereken kriterlere hakkında bilgi verilmiştir.

Deringöl (2015), Sürdürülebilir çağdaş konut tasarımında Gaziantep'in yerel mimarisinden öğrenilenler isimli tez çalışmasında Geleneksel Gaziantep evlerinin sürdürülebilir tasarım kriterleri bağlamında değerlendirilerek çağdaş tasarım kodları oluşturulması hedeflenmiştir. Bunun yanında yerel mimarinin ve mimarların tecrübeleriyle doğal çevreye gereğinden fazla müdahale etmeyen, iklimle uyumlu tasarımları göstererek günümüz ihtiyaçlarına çözüm önerilmeye çalışılmıştır. Çalışmada kullanılan sürdürülebilirlik kriterleri Yönlenme, İklimsel Veriler, Topoğrafyaya Uyum, Bina Form ve İlişkileri, Yeşil Doku ve Peyzaj Tasarım, Cephe Özellikleri, Mekân Organizasyonu, Yapı Malzemeleri ve Yapım Sistemleridir. Sonuç bölümünde geleneksel konutlardan öğrenilenlerin çok katlı binalarda uygulanabilir çözümlere dönüştürülmesi ile sürdürülebilir yapılaşmanın sağlanabileceği düşüncesine varılmaktadır. Bunun yanında Gaziantep şehrinde yeni yapılaşma bölgelerinde ve kentsel dönüşümün yapıldığı bölgelerde gelenekselden öğrenilenlerle çağdaş sürdürülebilir pilot yerleşkeler yapılması ve bunların yaygınlaşmasının sağlanması gerektiği düşünülmektedir.

Güler (2016), Bu çalışmada yeşil ofis binalarının sürdürülebilir tasarım kriterleri bağlamında analiz ve karşılaştırılmaları yapılmıştır. Bu çalışma yapı tasarımı kapsamında ekolojik bina kavramını incelemiş ve Türkiye'de yeşil bina kriterlerine sahip ofis yapılarını analiz etmiştir. Sonuçta ise tez çalışması ile sürdürülebilir yapı tasarımı ve enerji tüketiminin bu anlamdaki önemi vurgulanmıştır. Enerji ihtiyacı yüksek ve kullanıcı yoğunluğu olan ofis yapıları ele alınarak sürdürülebilirlik yaklaşımı ile tasarlanan yapılar incelenmiştir. Yapılan uygulamalar sektör için örnek olabilecek özelliklerde olup toplumun sürdürülebilirlik kavramı konusunda bilinçlenmesine katkı sağlamaktadır. Yapı sektöründe ekolojik yaklaşımların artması ile gelecek nesillere yaşanabilir ve sağlıklı bir çevre ile doğal kaynakların aktarılmasına olanak sağlanabilecektir.

Emel (2017), Ekolojik ve sürdürülebilir mimarlıkta ekolojik değerlendirme yöntemleri; Bu çalışmada ekolojik sertifikasyon sistemleri ve ekolojik mimarlık kriterlerine uygun bina tasarımında yön gösterici kriterler incelenmiştir. Dünya'dan ve Türkiye'den sürdürülebilir ve ekolojik bina örnekleri belirlenen kriterler çerçevesinde sertifikasyon sistemleri dikkate alınarak analiz edilmiştir.

.Yeşildaş (2016), Sürdürülebilir mimarlık bağlamında eğitim yapılarının irdelenmesi; Çevreci ve bilinçli bireyler yetiştirmek doğal kaynakların hızla tüketildiği ve teknolojinin geliştiği bu dönemde önemli görevlerden olmaktadır. Yeni nesillere yaşanılabilir, sürdürülebilir bir ekosistemin bırakmanın çok önemli olmasının yanı sıra gençlere de bu bilinci aşılamak son derece önemlidir. Bu sebepten eğitim yapıları sürdürülebilir ve ekolojik mimariye göre tasarlanmalıdır. Bu çalışmada eğitim yapıları sürdürülebilir ve ekolojik mimarlık kapsamında araştırılmıştır. Sonuç olarak ise eğitim yapılarında çevreye ve insana zararlı olmayan ve yöreye özgü malzemelerin tercih edilmesi, yenilenebilir enerji kullanımı, su korunumu, arazide doğru yönlenme, mekân organizasyonunun doğru planlanması, doğal havalandırma, doğal aydınlatma sistemleri yapım aşamasında dikkat edilecek kriterler olarak ortaya çıkmıştır.

İncirlioğlu (1969), 1969 yılında yayınlanan Tasarım mekân ve kültür bağlantıları adlı yayın Hassan Fathy'nin yerel mimarlık deneyimlerini anlatan bir eserdir. Bu kitap hem günümüzün sürdürülebilir planlama tartışmalarıyla örtüşmektedir hem de toplum ve mimarlık ilişkilerinin kurulması yönünde bir deneyimi aktarmaktadır. Kitapta genel anlamda Hassan Fathy'nin mekân, tasarım ve kültürü nasıl bütünleştirdiği anlatılmaktadır. Bunun yanında Hassan Fathy'nin tasarım yöntemlerini ve kullanılan malzemeyi tarihsel, toplumsal ve ekonomik çerçeve de anlatmaktadır.

Tanyeli (1990), Hasan Fethi ve Mimarlıkta Radikal Muhalefet, Avrupa ve ABD'deki batı mimarisine karşın Hassan Fathy'nin mimari yaklaşımını irdeleyen bir makaledir. Bu çalışmada Hassan Fathy'nin doğu ile batının bir sentezini uygulamaya çalışan mimarların yolundan gitmeyerek kendine has mimari üslubunu eserlerinden örnekler vererek açıklamaktadır.

El-shorbagy (2001), The Architecture of Hassan Fathy: Between Western and Non-Western Perspectives adlı tez çalışmasında birinci bölümün de Hassan Fathy'nin hayatı ve kariyeri anlatılmıştır. İkinci bölüm de yapılarını tasarlarken kullandığı mimari üslup, geleneksel mimari ve modern mimari hakkındaki fikirleri ve bunları yapılarında nasıl kullandığından ve Hassan Fathy'nin tasarım kriterlerinden bahsedilmiştir. Sonuç bölümünde ise aldığı ödüller, katıldığı konferanslar, yazdığı makaleler, katıldığı yarışmalar, yapılan röportajlar anlatılmış ve Hassan Fathy eserleri incelenmiştir.

Ultav (2004), Hasan Fathy mimarlığın 'da Tasarım İlkeleri üzerine eleştirel bir inceleme adlı makalede Hassan Fathy'nin mimarisini oluşturan tasarım ilkeleri incelenmiştir. Fathy mimari felsefesi ve yapıtlarında gelenekten kopmamasının nedenleri araştırılmıştır. Fathy'nin biçimsel, teknolojik ve üretim şekli olarak, mimari üslubu incelenmiştir. Sonuç bölümünde ise Fathy'nin tasarım kriterlerine yapılan eleştirileri değerlendirmiştir.

Serageldin (2007), Hasan Fathy isimli eserde öncelikle Hassan Fathy'nin hayat hikayesi ve mimarlığa bakış açısı anlatılmıştır. Kitapta Hassan Fathy'nin mimari tasarım kriterleri ve mimariye bakış açısı ele alındıktan sonra eserlerinin bir kısmı kronolojik sıraya göre anlatılmıştır.

Özdoğan (2018), Modern mimarlık hareketi ve Hasan Fethi adlı tez çalışmasında üretimdeki gelişmelerin moderniteye ve yerelliğe etkisi ve eleştirel yaklaşımlar incelenmiştir. Tez çalışmasında ana konusu Hassan Fathy ve mimarisinin ABD, Avrupa ve Edward Said'in modernizm eleştirilerinin karşısında nasıl konumlandığı incelemek ve karşılaştırmaktır. Sonuç bölümünde modernizmi savunan mimarlara karşı 20. yüzyılın sonlarında Fathy'nin 20. yüzyıl mimarisine olan katkısı fark edilmiştir. Fathy modernizm karşısında güçlü argümanlarla durabilmiş ve açık bir eleştiri ortaya koymuştur. Fathy'nin amacı geçmişin ampirik çözümlerinin mimarlık için hala ilham kaynağı olduğunu göstermektir.

Literatür taramaları sonucunda daha önce yapılan yerel mimari, sürdürülebilir mimarlık ve yerel mimarinin sürdürülebilirliği kapsamında yapılan çalışmalarda belirlenen bölgelerde yada seçilen konut tiplerinde yapılar 'malzeme, plan şemaları, ekoloji, konut tipolojisi, iklim, yaşam-mekan birlikteliği, enerji verimliliği, enerji etkin cephe tasarımları, peyzaj tasarımları, suyun etkin kullanımı gibi kriterler üzerinden değerlendirilmiştir. Bazı çalışmalarda ise yerel mimarinin sürdürülebilirliği kapsamında farklı bölgelerdeki konut tiplerinde karşılaştırılmalı çalışmalar yapılmıştır. Hassan Fathy özelinde yapılan çalışmalarda ise Hassan Fathy mimarlığı yerel mimari, tasarım kriterleri ve modernizm'e karşı duruşu üzerinden değerlendirilmiştir. Bu çalışmada ise diğer çalışmalardan farklı olarak yerel yöntemlerle tasarlanan Hassan Fathy eserlerinin sürdürülebilirliği konu alınmıştır.

Hassan Fathy eserlerinin sürdürülebilirliği incelenirken Avrupa Birliği Kültür Programı tarafından 2007-2013 yılları arasında desteklenen liderliği Portekiz tarafından yapılan VerSus(Vernucular Heritage Sustainable Architecture) projesinde belirlenen sürdürülebilirlik kriterlerine göre Hassan Fathy eserleri incelenmiştir.

Ver-Sus açılımına göre sürdürülebilirlik kriterleri üç ana başlık (Çevresel Sürdürülebilirlik, Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirlik ve Sosyo-ekonomik Sürdürülebilirlik) ve on beş alt başlıktan oluşmaktadır. Hassan Fathy eserlerinden kataloglar oluşturarak yapılarında sosyo-ekonomik sürdürülebilirliğin daha baskın olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmadan elde edilen verilere göre Geleneksel yöntemlerle tasarlanan Hassan Fathy eserlerinin sürdürülebilirliği günümüz mimarlarına sürdürülebilir konut tasarlamak için yol gösterici olacaktır.

2.1. Geleneksel Mimari Hakkında Genel Bilgiler

Geleneksel mimarlık diğer adıyla vernaküler mimarlık; halkın yaşadığı çevreden sağladığı malzemeyle, geleneksel yöntemleri ve biçimleri kullanarak oluşturduğu bir çeşit anonim mimarlık olarak tanımlanmaktadır (Hasol,1998). Geleneksel kelimesi; anonim, sade ve yerel kelimeleriyle eş anlamlıdır. Geleneksel mimarlık, insanların kendine ait olan evini, yöresel isçilik yardımıyla, yöresel bir şekilde inşa etmesidir. Geleneksel toplumlarda geleneksel mimari insan ürünü olarak kabul edilip çevrenin büyük bir bölümünü oluşturmaktadır (Kuban,1995). Geleneksel ifadesi mimarlık alanında çoğunlukla yapı ve yapım sistemlerini ifade eden bir terimdir. Tanyeli ve Sözen geleneksel yapımı "endüstri öncesi döneme ait inşaat teknikleriyle gerçekleştirilmiş yapım tekniği" biçiminde tanımlamışlardır (Sümerkan, 1990). Geleneksel konutlar, güneş, rüzgâr gibi doğal kaynaklara erişebilecek, şekilde yapılmışlardır. Asırlar boyunca geliştirilen geleneksel yapı formları iklimle uyumlu yapıların en iyi mümessilleridir. Geleneksel konutlar yapısal olarak kullanıcı gereksinimlerine ve yerel ekonomiye uyumludurlar, bölgesel iklim koşulları göz önünde bulundurularak, yerel yapı malzemeleri kullanılarak yapılmışlardır (Schittich, 2003). Paul Oliver 20.yy'a ait olan geleneksel mimari çalışmalarının önemli bir teorisyenidir. Oliver geleneksel terimini mimari veya mimar tarafından tasarlanmamış bina türü olarak açıklamıştır (Oliver,1987).

Bunun yanında Oliver, basit bir şekilde geleneksel mimariyi 'insanlar tarafından insanların mimarisi' olarak tanımlamaktadır (Oliver, 2006).

Uluslararası Anıtlar ve Alanlar Konseyi olan 'ICOMOS',1999'da Yerleşik Miras Tüzüğünde, geleneksel mimariyi tanımlamak için altı standart ortaya koymuştur. Bunlar;

- Topluluk tarafından paylaşılan bir bina;
- Çevreye duyarlı tanınabilir bir yerel veya bölgesel karakter;
- Tarzın, biçimin ve görünümün tutarlılığı veya geleneksel olarak üretilmiş yapı tiplerinin kullanımı;
- Gayri resmi olarak iletilen tasarım ve yapım konusundaki geleneksel uzmanlık
- Fonksiyonel, sosyal ve çevresel kısıtlamalara etkili bir yanıt;
- Geleneksel mimarinin genel özelliği yerel ve sade malzeme kullanımı ve iklime duyarlı tasarım yapılmasıdır (Ahmed,2018).

ICOMOS tarafından oluşturulan Yerleşik Miras Tüzüğüne göre Başakman (1993), Ruda (1998), Oğuz (2007) geleneksel mimarinin genel karakteristik özelliklerini Çizelge 2.1.'deki gibi yorumlamıştır.

Çizelge 2.1. Geleneksel Mimari Tasarımda Yerel Veri Kullanımı (Ruda 1998,Başakman 1993,Oğuz 2007)

GELENEKSEL MİMARİ TASARIMDA YEREL VERİ KULLANIMI	
Mimarsız mimarlık	Usta-çırak ilişkisiyle yetişen insanlar tarafından inşa edilen yapılar
Doğaya uyum	Yerleşim planlarının topoğrafyaya uyumlu olarak oluşturulması
Ekolojik yapılaşma	Doğal ve yerleşik çevre arasındaki dengenin sağlanması
Ekonomiklik	Coğrafya ve iklime bağlı olarak malzeme kullanılması
Yerellik	Doğaya uyum ve estetik kriterlerin sağlanması(Doğal malzemenin renk ve dokusuyla)
Enerji etkin tasarım	Yalıtım özelliklerinden yararlanan ve güneş ışınlarından malzemenin pozitif etkilendiği
Ekonomiye bağlı yöresel özgünlük	Yapı sahibinin ve bölgenin ekonomik uğraşılarına göre bina büyüklüklerinin şekillenmesi
Gelenek-görenek	Geleneksel görünümün, bölgede yaşayan insanların yaşamının ve alışkanlıkların kütle estetiğinin oluşumunda etkili olması
Kullanıcı isteklerinin önemi	Mekân organizasyonunun kullanıcıların kültürleri ile uyumlu gelişmesi
Kent morfolojisi ve biçimleniş dili	Kent dokusuna ve mekân oluşumuna inanç değerlerinin direk yansıtılması
Toplumsal yaşam	Komşuluk ilişkilerinin binalar arası mesafelerinin dış mekân organizasyonunda sağlanması
Esneklik, zamana uyum	Yaşamsal ihtiyaçlar doğrultusunda yapıların büyüyebilme, geliştirilebilme özelliklerine sahip olması

2.2. Sürdürülebilir Mimarlığın Tanımı, Kapsamı ve Önemi

Sürdürülebilir mimari, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanıldığı, çevreye saygılı, suyu, enerji kaynaklarını, mekânı ve malzemeyi etkili kullanan binalar oluşturma yönündeki faaliyetler olarak tanımlamıştır (Sev, 2009).

Sürdürülebilir yapılar, kaynakların kullanımını azaltıp malzemelerin kullanımını arttırıp kullanıcıların hem sağlığını hem de refahını garanti altına alarak yapılan ve yeni nesiller için çevreye duyarlı yapılardır (Williams, 2007).

Sürdürülebilirlik ilkesi; toplumun doğal, sosyal ve insan kaynaklarının dikkatli kullanılmasını hedefleyen bir süreç olarak ifade edilmektedir. Değişik mecralarda kullanılan sürdürülebilirlik kavramının ana özellikleri; insan geleceğini konu alması ve kullanıldığı alanın kaynaklarının korunmasını kapsamasıdır (Tıraş, 2012).

Sürdürülebilir mimarlık kavramında insanoğlu için konforlu ve sağlıklı mekân tasarımının yanında, doğal kaynakların en az düzeyde kullanılması, su ve enerjinin etkin kullanımlarının sağlanması hedeflenmektedir. Yapıyı oluşturan malzeme seçiminde, doğaya saygılı, yerel ve geri dönüştürülebilir malzeme kullanımına dikkat edilmelidir. Sürdürülebilir yapı, doğaya saygılı bir şekilde tasarlanmış, kaynaklar üzerindeki etkisi en alt seviyede tutularak üretilmiş, sağlıklı ve enerji etkin sistemlerin kullanıldığı yapıdır (Karadeniz, 2010).

Yapı, inşa edilme süreci bittikten sonra çevre ile uzun süreli bir etkileşim içine girmektedir. Bu sebepten mimarlar, ‘sürdürülebilir çevreler’ tasarlamakla yükümlüdürler. Bu noktada, yeşil mimarlık, eko-tasarım, çevresel mimarlık, ekolojik mimarlık gibi kavramlarla ifade edilen etkinlikler, ekosistemde tüm varlıkların birlikte var olmasını sağlayan ve çevresel dengeyi güven altına alan mimari çözümler bulmayı amaçlar (Gültekin, 2007).

Literatür incelendiğinde Peterson ve Dorsey’e göre bazı sürdürülebilir tasarım kriterleri belirlenmiştir. Bu kriterler;

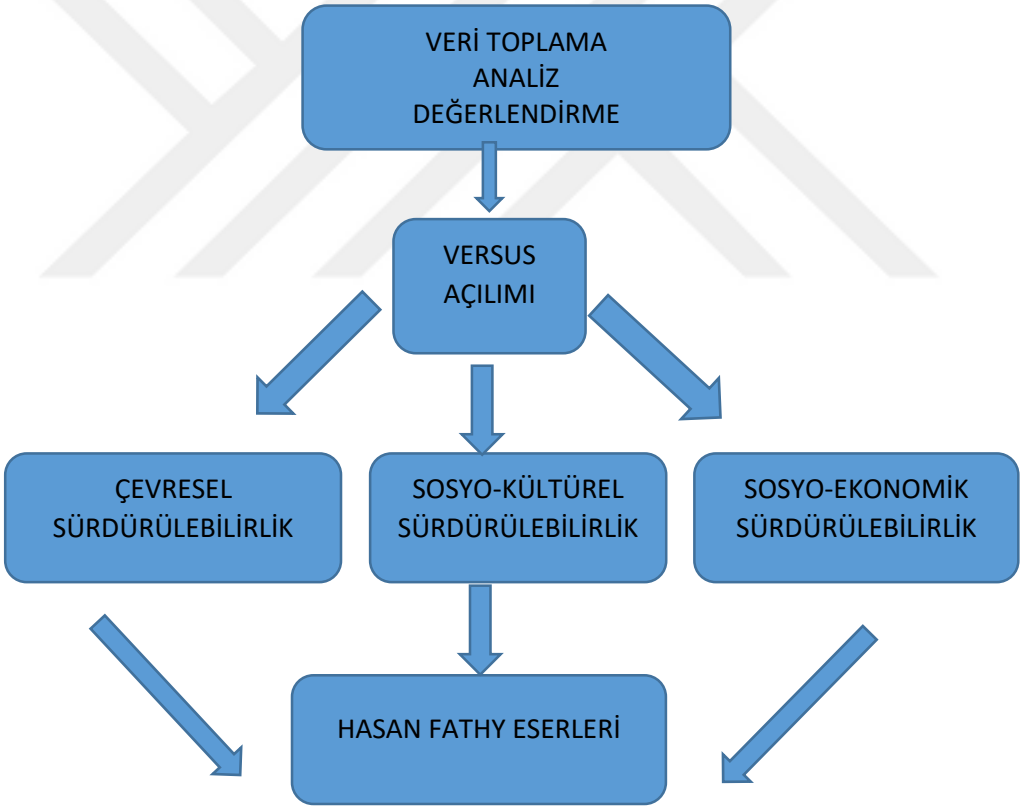
- Enerji ve su etkinliği ve korunumunun artırılması
- Yenilenebilir enerji kaynak kullanımının artırılması

- Tüm süreçlerdeki ve onları kuşatan çevrelerdeki toksik ve zararlı maddelerin kullanılmaması
- Hammadde ve malzemelerin etkin kullanılması
- Gittikçe artan çevresel etkileri ve güvenlik risklerini azaltacak malzeme ve ürün seçimlerinin yapılması
- Geri-dönüşümlü içerikli ve çevresel açıdan tercih edilecek malzeme kullanımının artırılması
- İnşaat sırasında ve yıkım sonrasında oluşan inşaat atığı ve bina malzemelerinin geri dönüşümü veya yeniden kullanımının sağlanması
- İnşaat, operasyon ve yıkım/imha sırasında zararlı maddelerin ve emisyonların üretilmesinin engellenmesi
- İnsanlar ve doğal çevre üzerinde zararlı etkileri azaltacak veya yok edecek şekilde bakım ve operasyon pratiklerin oluşturulması
- Var olan altyapı sistemlerinin yeniden kullanımı ve toplu taşımacılığın yakınında bulunan yerel imkânların kullanılması
- İç ve dış hava kalitesinin, üretim, performans ve insan sağlığını olumlu etkileyecek şekilde artırılması şeklinde sıralamaktadır (Peterson ve Dorsey ,2000).

3. MATERYAL VE METOT

Mısır bölgesinde bulunan Hassan Fathy eserleri geleneksel mimarinin sürdürülebilirlik boyutuna girdi sağlayabilecek bir yapılaşma bilgisini barındıran önemli bir kaynak olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden veri toplama, analiz ve değerlendirme kullanılmıştır. Çalışmada Hassan Fathy eserleri yerel mimarinin tanımı, karakteristik özellikleri ve yerelin sürdürülebilirliği kapsamında ele alınmıştır. Hassan Fathy eserleri yerel sürdürülebilirliğe ilişkin açılım olan "VerSus" kapsamında geliştirilen çevresel, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik sürdürülebilirliğe bağlı ilkeler bütününde ele alınarak çözümlenmektedir. Çizelge 3.1'de belirtilen Yerel mimarinin sürdürülebilir tasarım yaklaşımları bağlamında kuramsal şemasında tezin oluşturulma metotu oluşturulmaktadır.

Çizelge 3.1. Kuramsal Şema

3.1. Materyal

Çalışmanın materyali Mısır bölgesinde bulunan geleneksel yöntemlerle tasarlanan onaltı adet konut tipinde tasarlanmış Hasan Fathy eseridir. Çalışmanın sınırlılığını belirlemek adına sadece konut yapıları seçilmiştir. Bunun sebebi konutlardan bir tipoloji çıkarıp yapıları buna göre incelemektir. Seçilen bütün yapıların geleneksel yöntemlerle tasarlanmış yapılar olmasına dikkat edilmiştir.

3.2. Metot

Çalışma kapsamında öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Daha önce yazılmış 'Hassan Fathy','Sürdürülebilir Mimari' ve 'Geleneksel Mimari' ile ilgili makaleler, yazılmış tez çalışmaları, kitaplardan temin edilen bilgiler bu tezin kuramsal bilgileri kapsayan bölümünü oluşturmaktadır. Yerel mimari ve sürdürülebilir mimari kavramları üzerine literatür taraması yapılmış ve bu konuda yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bu tezde Hassan Fathy mimarlığı yerel mimarlığın sürdürülebilirliği üzerinden okunmuştur ve Ver-Sus açılımda bulunan 'Çevresel Sürdürülebilirlik 'Sosyo-kültürel Sürdürülebilirlik,'Sosyo-ekonomik Sürdürülebilirlik ilkelerine göre değerlendirilmiştir. Hasan Fathy'nin tasarladığı on altı adet konut projesinden sürdürülebilirlik kriterlerine göre kataloglar oluşturulmuştur. Çizelge 3.2'de gösterilen yapı katalogları oluşturulurken kataloğun birinci kısmında eserlere katalog numaraları verilmiş, yapının adı, yapılış tarihi, yeri, yapı malzemesi yerel mimari öğe, planı görünüş/kesit ve görseli kullanılmıştır. Yerel mimari öğe mekânlarda kullanılmış ise plan elemanları, bina taşıyıcı örtüsünde kullanıldıysa üst örtü geçiş elemanı olarak belirtilir. İkinci kısmında ise Ver-sus açılımı üç ana başlık on beş alt başlık halinde belirtilmiş ve eserlerde bu kriterlerin hangilerinin olduğu saptanmıştır. Kataloglar oluşturulurken kronolojik sıraya göre düzenlenmiştir.

Çizelge 3.2. Yapı Tanımlama Katalogu

KATALOG					
YER/KONUM		**YAPI MALZEMESİ**		**YEREL MİMARİ ÖĞE**	
PLAN		**GÖRÜNÜŞ**		**GÖRSEL**	
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı		Kültürel Peyzajı Korumak		Özerkliği Desteklemek	
Uygun Yer Seçimi		Yapım Kültürlerini Aktarmak		Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	
Kirliliği ve Atık Malzemeyi Azaltmak		Yaratıcılığı Geliştirmek		İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	
Sağlık Kalitesine Katkı		Manevi Değerleri Tanımak		Binanın Ömrünü Uzatmak	
Doğal Tehlike Etkileri		Sosyal Uyuma Teşvik Etmek		Kaynakları korumak	

3.3. Geleneksel Mimari Tasarımda Yerel Veri Kullanımının Çevre ve Sürdürülebilirlik Bağlamında İncelenmesi

Geleneksel konutlar yapısal olarak kullanıcı gereksinimlerine ve yerel ekonomiye uyumludurlar, bölgesel iklim koşulları göz önünde bulundurularak, yerel yapı malzemeleri kullanılarak yapılmışlardır (Schittich, 2003).

Yerellik, sürdürülebilir mimarlık için uygulanabilir yöntemler geliştirilirken her zaman ana unsur olmuştur. Sürdürülebilir yapılar için ortaya atılan tasarım yöntemlerinde de görüldüğü gibi bölgeye özgü koşulların ve yerel bilginin kabulü bir tasarım stratejisi olarak desteklenmektedir (Çal,2012).

Tez araştırmasının bu bölümünde geleneksel mimari tasarımda yerel veri kullanımı için Ver-Sus açılımına değinilmiştir. Ver-Sus 2007-2013 yılları arasında liderliği Portekiz tarafından yürütülen bir projedir (Ovalı,2016). Çizelge 3.3'de belirtilen Versus açılımına göre yerelin sürdürülebilirlik bağlamında çözümlenmesi üç ana başlığa on beş alt dayanmaktadır.

Çizelge 3.3 Geleneksek mimari tasarımda yerel veri kullanımının çevre ve sürdürülebilirlik bağlamında incelenmesi (VERSUS: Heritage For Tomorrow" 2014).

Geleneksel Mimari Tasarımda Yerel Veri Kullanımının Çevre Ve Sürdürülebilirlik Bağlamında İncelenmesi		
Çevresel Sürdürülebilirlik	**Sosyo Kültürel Sürdürülebilirlik**	**Sosyo-Ekonomik Sürdürülebilirlik**
• Doğaya saygı • Uygun yer seçimi • Kirliliği ve atık malzemeyi azaltmak • Sağlık kalitesine katkı • Doğal tehlike etkileri	• Kültürel peyzajı korumak • Yapım kültürlerini aktarmak • Yaratıcılığı geliştirmek • Manevi değerleri arttırmak • Sosyal uyum teşvik etmek	• Özerkliği Desteklemek • Yerel etkinlikleri teşvik etmek • İnşaat çalışmalarını optimize etmek • Binanın ömrünü uzatmak • Kaynakları korumak

3.3.1. Çevresel Sürdürülebilirlik

Çevresel sürdürülebilirlik, insan refah seviyesini yükseltmeyi ve doğal kaynaklarının korunmasını sağlayan bir olgudur (Goodland and Daly, 1996). Çevresel sürdürülebilirlik insan için sağlıklı mekân tasarımının yanı sıra, doğal kaynakların minimumda kullanılması, enerji ve suyun etkin kullanımlarının sağlanması amaçlanmaktadır.

Yerel doğaya saygılı ve geri dönüştürülebilen malzemeler kullanılmalıdır. Sürdürülebilir yapı, doğaya uyumlu bir şekilde tasarlanmış, kaynaklar üzerindeki etkisi minimum derecelerde tutularak üretilmiş, enerji etkin ve sağlıklı sistemlerin kullanıldığı yapıdır (Karadeniz 2010).

- **Doğaya Saygı**

Doğaya saygı ilkesi ile çevreyle bütünleşmiş bir doğal ortam oluşumu amaçlanır. Ekosistemin diğer öğelerine zarar vermeyen ve ekosisteme müdahalelerin etkisinin minumun düzeye indirilmesini amaçlayan yaklaşımlardan oluşmaktadır (Correia 2014).

- **Uygun Yer Seçim**

Doğal yer şekillerine dikkat edilerek yapılar için uygun yönelimi ve yer seçimini belirlemek önemlidir. Aynı zamanda tasarım ile güneş enerjisini birleştirmek, su kaynaklarının yönetimini sağlamak ve toprağın sıcaklık durağanlığından yararlanarak ısıl dengeleri gözetmek gerekir (Carlos et al.2014) .

- **Kirliği ve Atık Malzemeyi Azaltmak**

Kirliliği ve atık malzemeyi önlemek için kaynakları en doğru şekilde kullanan yaklaşımlardır. Geri dönüşüme uygun ve yerel malzemelerin kullanımına dikkat edilmeli, yapıların çevresel etmenlere karşı dayanıklılık süresinin uzatılması bunun yanı sıra yapıların korunması planlanmalıdır. Yapı tasarımı yapılırken mevcut enerji kaynakları kullanılacak ve ısı enerji kaybı azaltılacak şekilde tasarlanmalıdır (Carlos et al.2014) .

- **Sağlık Kalitesine Katkı**

Kullanıcıların sağlıklı bir ortamda yaşamaları için fırsatlar sunan yaklaşımlardır. Doğal aydınlatma ve havalandırma doğal ve pasif ısıtma yöntemlerimden yararlanılarak sağlanmaktadır.

Bina içi sıcaklık ve nem düzeylerinin iyileştirilmesi kabul edilebilir değerler içinde sağlanabilmektedir (Correia 2014).

- **Doğal Tehlikeleri Azaltmak**

Doğal tehlikeleri azaltma ilkesinin amacı insanlar için güvenli ve koruyucu bir çevre yaratmaktır Güçlü ve esnek yapım sistemleri oluşturulurken yerel risklerin özgün özellikleri göz önüne alınarak, teknik önlemler alınmalıdır bunun yanı sıra daha önceki dönemlerde yaşanmış tehlikeler göz önüne alınarak afet sonrası iyileştirme planları oluşturulmalıdır (Carlos et al.2014) .

3.3.2. Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirlik

Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik; toplumun düzenli katılımı ile sağlanabilir. Sosyal uyum; kültürel kimlik, çeşitlilik, yasa ve disiplin gibi değerlerin ölçütlerini kabul etmiştir (Goodland and Daly, 1996). Sürdürülebilirlik kavramı, yapıların birbirleri ile etkileşim halinde ekolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel boyutları ile tanımlanması gerektiğini savunmakta ve yaşanılabilir çevrelerin oluşturulabilmesi için fiziksel, ekonomik, ekolojik, kültürel sistemlerin yeniden yapılanmasını gerektirmektedir (Gültekin 2006).

- **Kültürel Peyzajı Korumak**

Yüzyıllar boyunca insanlar tarafından oluşturulan peyzajın sürekliliğini sağlamak amaçlı yaklaşımlardır. Çevre özellikleri ve üretken faaliyetlerin yanında, mevsimsel ve ekonomik döngülerin düzenlenmesi, biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi kültürel peyzajı korumanın gerekliliğidir (Correia 2014).

- **Yapım Kültürlerini Aktarmak**

Yapım kültürlerini aktarma ilkesi geleneksel bilgilerin ifade edildiği bir yaklaşımdır. Geleneksel bilgilerin değerini kabul ederek, deneysel yöntemlerle elde edilen teknik bilgiyi kolaylaştırmak için tecrübelerden elde edilen bilgiler yapım kültürlerine aktarılmalıdır. Genç nesillerin yapım aşamasında katılımlarının yanında karar verme aşamalarında yerel toplulukların katılımı sağlanmalıdır (Correia 2014).

- **Yaratıcılığı Geliştirmek**

Yaratıcı çözümlerin gerçekleştirilmesini destekleyen yaklaşımlardır. Deneme ve

yanılma aşamaları ile birlikte tecrübelerden, yapım teknikleri geliştirilerek farklı yapım kültürlerine bulunan veriler aktarılmalı ve yapım sistemi çözümlerinde farklı yöntemlerin oluşturulması desteklenmelidir (Carlos et al.2014) .

- **Manevi Değerleri Tanımak**

Yaşanmışlıklardan elde edilen arazi üzerinde oluşmuş kimliklere değer biçen yöntemlerdir. Kültürel değerleri sosyal ritüeller ile birleştirerek yapı topluluğu karakteri ve mekân duygusu oluşturulabilmektedir. Yerel sembolik ifadelerinin kullanılması, kültürel değerler gibi üretken süreçlerin ve yapının geliştirilmesini sağlamaktadır (Correia 2014).

- **Sosyal Uyumu Teşvik Etmek**

Komşular arasındaki değişimleri ortak bir anlayışı geliştirmek için mümkün kılan yaklaşımlardır. Kuşaklararası ilişkiler teşvik edilerek toplumun bağlılığı ile birlikteliğini sağlayacak toplanma mekânları oluşturulmalıdır (Carlos et al 2014).

3.3.3. Sosyo-Ekonomik Sürdürülebilirlik

Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik inşaat süreci boyunca yapılan yatırım maliyetlerini azaltma kapasitesi, bina performansı, binaların bakımı ve yaşam koşullarının yükseltilmesine katkıda bulunan faktörleri içermektedir. Yerel çözümleri destekleyerek, yapım çabalarını etkili kılarken hem bina ömrünü uzatır hem de kaynakları korur (Carlos et al 2014).

- **Özerkliği Desteklemek**

Halkın kendine yetmesine teşvik eden yaklaşımlardır. Yerli işçiliğin, yerel üretimin ve yerel malzeme kullanımının desteklenmesiyle toplumun gücü ve kaynakların kullanım özerkliği geliştirilmelidir (Correia 2014).

- **Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek**

Yerli üretime teşvik eden yaklaşımlardır. Kentsel ve mimari ölçekte üretken faaliyetler için alanlar oluşturularak toplu kullanım teşvik edilmelidir. Kentsel tarım ve yerel gıda üretiminin, yerel malzeme ile yapılan el sanatları ürünlerinin ve yerel esnafın geliştirilmesi sağlanmalıdır (Carlos et al 2014).

- **İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek**

İnşa etme sürecinde enerji ihtiyaçlarını en aza indirmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Yapılarda malzeme kullanımı ve dönüştürülmüş malzemelerin kullanımı optimize edilmelidir ve bina yapım aşamalarında teknik basitlik geliştirilmelidir (Correia, 2014).

- **Binanın Ömrünü Uzatmak**

Binaları uzun vadede sağlıklı bir şekilde kullanmayı hedefleyen bir yaklaşımdır. Bina bakımının planlanarak yapı elemanlarının yıpranmasının önüne geçilmesi sağlanmalıdır ve sonrasında yapılabilecek değişiklikler için esnek yapılar tasarlanmalıdır. Bu ilkenin amacı sağlam ve dayanıklı yapıların inşa edilmesidir (Carlos et al 2014).

- **Kaynakları Korumak**

Yerel kaynakların atıklardan ve israftan korunmasını amaçlayan yaklaşımlardır. Yerel koşullara uygun yapı sistemleri geliştirilmelidir bunu yaparken bina yoğunluğu ve sıklığı göz önünde bulundurulmalıdır. Doğal havalandırma, ısıtma ve aydınlatma sistemleri ve geri dönüşümlü malzemeler kullanılmalıdır (Carlos et al 2014).

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Geleneksel mimarlık örnekleri, yüzyıllar içerisinde insanoğlunun deneme yanılma yöntemiyle, keşfettikleri bölgenin iklim ve çevre koşullarına uygun çözümler ürettikleri, kendilerine ait olan yasam biçimlerini, kültürlerini, geleneklerini gösterdikleri birer eser olarak günümüze kadar ulaşmıştır. Hassan Fathy, mimarinin insan ihtiyaçları dışındaki dinamiklerle oluşmaya başladığı bir çağda, hayatı boyunca temelindeki fikri geliştirmeye devam ettiği, insan ihtiyaçlarını öngören geleneksel bir yaklaşımla oluşturduğu kendine özgü mimarisi ile meslek hayatının son yirmi senesinde dünya çapında üne kavuşmuş Mısırlı bir mimardır. Kendine özgü mimarisi, çevresel koşullara uygun ve yalın cephe hareketleri, dokuları, kütlelerindeki uyumlu oranlar, iç mekânda oluşturduğu perspektifler ve detaylarla mimaride farklı bir yerde konumlanmaktadır. Tez kapsamında geleneksel mimarlığın sürdürülebilirliği kapsamında ortaya konan veriler değerlendirilerek Hassan Fathy eserleri üzerinden kataloglar oluşturularak bir alan çalışması yapılmıştır. Bu kataloglar oluşturulurken Hassan Fathy'nin Mısır'da tasarladığı on altı adet konut projesi seçilmiştir, bu eserler seçilirken yerel ve sürdürülebilir olanlar ele alınmıştır. Çizelge 3.3.'de belirtilen Ver-Sus açılımın da bulunan sürdürülebilirlik kriterlerine göre Hassan Fathy eserleri yorumlanmıştır ve elde edilen sonuçlar üzerinden Hassan Fathy mimarlığına yerel mimarinin sürdürülebilirliği kapsamında değerlendirilmiştir. Kataloglar oluşturulurken literatür taramaları sonucu on altı adet yapının plan, kesit, görünüş ve görsellerine ulaşılmış ve bunların çizimleri yeniden yorumlanarak yapılmış ve çalışmalarda kullanılmıştır. Sürdürülebilirlik üzerinden yapılan bu araştırmadaki metotta kullanılan ana kriterler, öncesinde de belirtilen sürdürülebilirlik kriterleri diye de tanımlayabileceğimiz sürdürülebilir mimarlığın özünü oluşturan topografya, kültür değerleri ve iklim gibi doğal ve kültürel yerel verilerin mimari ile uyumunu sorgulayan kriterlerdir. Kataloglarda yorumlandıktan sonra genel bir değerlendirme yapılmıştır.

4.1. Hamed Said Evi

Çizelge 4.1.'de belirtilen Hamed Said Evi 1945 yılında Mısır'ın Kahire şehrinde inşa edilmiş özel mülk olan bir konut tasarımıdır. Belgelenmiş ilk kerpiç yapısı olması nedeniyle önemli bir yapıdır. Tamamı kerpiç olan ev Fathy'nin geleneksel konut yaklaşımını temsil eden ilk yapı olarak önemlidir. 1942'de sanatçı bir arkadaşı ve eşi için kubbeli bir stüdyo ve tonozlu eyvan yatak nişinden oluşan yapının ilk bölümünü tasarlamıştır. İkinci bölümü 1945 yılında inşa edilmiştir Palmiye ağaçlarının ortasında bulunan ev, bu manzaraya hâkim büyük tonozlu bir sundurmaya ve bir iç avluya sahiptir. Hassan Fathy projeye başlamadan önce sanatçı arkadaşı ve eşiyle beraber proje alanını algılamak amacıyla arazide bir süre kamp yapmıştır (El-shorbagy, 2001). Yapı, dünya halklarının geleneksel kültürlerinin endüstrileşmeden zarar görmesi kaygısı taşıyan mısır entelektüel topluluğunun bu endişelerini yansıtmaktadır (Serageldin,2007).

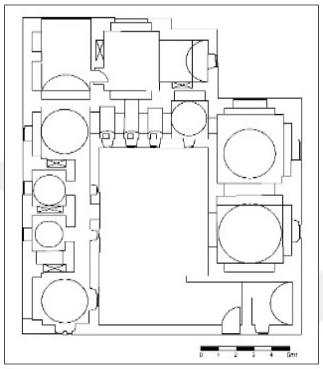
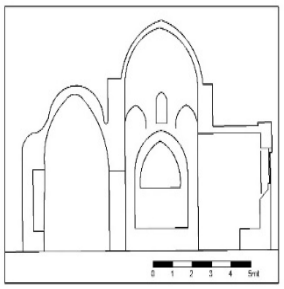
Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında tasarım yaparken evin çevresindeki yeşil alanı koruduğu için 'doğaya saygı' ilkesini, bulunduğu bölge peyzaj alanlarını kullanarak manzarayı değerlendirdiği için 'uygun yer seçimi' ilkesini, malzeme olarak kerpici kullanarak 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır.

Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında çevrede bulunan palmiye ağaçlarını koruduğu için 'kültürel peyzajı koruma' ilkesini, geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, tasarım sürecinde kullanıcıyla birlikte hareket ettiği için 'yaratıcılığı geliştirme ilkesini', yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma ilkesini', tasarım sürecine kullanıcıları katarak 'sosyal uyuma teşvik etme' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır.

Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında inşaat süresince bölgede yaşayan halkla birlikte çalıştığı için 'özerkliği destekleme' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma' ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır.

Hamed Said Evi sürdürülebilirlik ilkelerinin tamamını kapsadığı için yerel mimarinin sürdürülebilirliği kapsamında önemli bir Hassan Fathy eseridir.

Çizelge 4.1. https://archnet.org/sites/2558, 02 Şubat 2018.

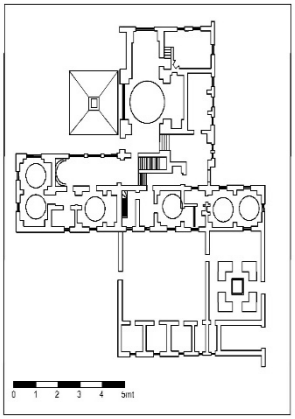
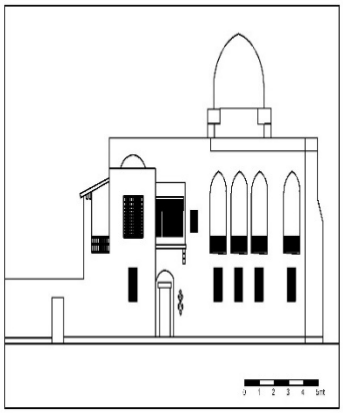
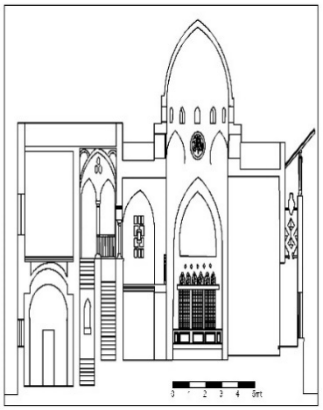
<table>
<tr><td colspan="2">KATALOG-1</td><td colspan="4">HAMED SAİD EVİ 1942-1945</td></tr>
<tr><td colspan="2">YER/KONUM</td><td colspan="2">YAPI MALZEMESİ</td><td colspan="2">YEREL MİMARİ ÖĞE</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kahire/Mısır</td><td colspan="2">Kerpiç</td><td colspan="2">Tonoz</td></tr>
<tr><td colspan="2">PLAN</td><td colspan="2">GÖRÜNÜŞ</td><td colspan="2">GÖRSEL</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="6">VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ</td></tr>
<tr><td colspan="2">ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ</td><td colspan="2">SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ</td><td colspan="2">SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ</td></tr>
<tr><td>Doğaya Saygı</td><td>☑</td><td>Kültürel Peyzajı Korumak</td><td>☑</td><td>Özerkliği Desteklemek</td><td>☑</td></tr>
<tr><td>Uygun Yer Seçimi</td><td>☑</td><td>Yapım Kültürlerini Aktarmak</td><td>☑</td><td>Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek</td><td>☑</td></tr>
<tr><td>Kirliliği Ve Atık Malzemeyi Azaltmak</td><td>☑</td><td>Yaratıcılığı Geliştirmek</td><td>☑</td><td>İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek</td><td>☑</td></tr>
<tr><td>Sağlık Kalitesine Katkı</td><td>☑</td><td>Manevi değerleri Tanımak</td><td>☑</td><td>Binanın Ömrünü Uzatmak</td><td>☑</td></tr>
<tr><td>Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak</td><td>☑</td><td>Sosyal Uyuma Teşvik Etmek</td><td>☑</td><td>Kaynakları Korumak</td><td>☑</td></tr>
</table>

4.2. Kallini Evi

Çizelge 4.2.'de belirtilen Kallini Evi 1945'de Mısır'ın Samulad şehrinde özel mülk olarak tasarlanan bir konut yapısıdır. Fathy, Hamdi Seif Al-Nasr evindeki gibi bu evde de kubbe ve tonoz kullanımının ötesinde Memlük ve Osmanlı dönemi mekânsal planlamasını yeniden yorumlamış ve yeni mekânsal unsurları kullanarak tasarım ilkelerini geliştirdiği görülmektedir. Ayrıca bu mekânsal unsurları birbirine eklemlerken evin özel ve genel alanları arasında ayrım oluşturmuştur (El-shorbagy, 2001). Hasan Fathy bu yapısında yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanmıştır. Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin baskın olduğu görülmektedir.

Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında malzeme olarak yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı','kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, tasarım sürecinde Osmanlı ve Memlük dönemi mekânsal planlamasını yeniden yorumladığı için 'yaratıcılığı geliştirme ilkesini', yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma 'ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında inşaat süresince bölgede yaşayan halkla birlikte çalıştığı için 'özerkliği destekleme' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma'ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Kallini Evi sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik sürdürülebilirliğin diğer sürdürülebilirlik ilkelerinden daha baskın olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.2. Archnet, 'Izbat al-Kallini, https://archnet.org/sites/2615, 02 Şubat 2018.

KATALOG-2	**KALLİNİ EVİ 1945**	
YER/KONUM	**YAPI MALZEMESİ**	**YEREL MİMARİ ÖĞE**
Samalud/Mısır	Taş	Kubbe-Tonoz-Memlük ve Osmanlı dönemine ait mekânsal planlama
PLAN	**GÖRÜNÜŞ**	**KESİT**
		

VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☒	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☑	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.3. Abu Gabal Evi

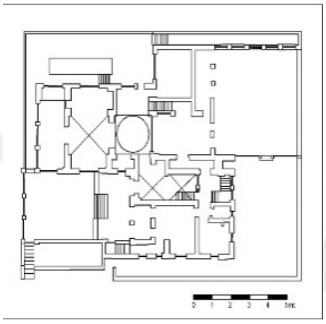
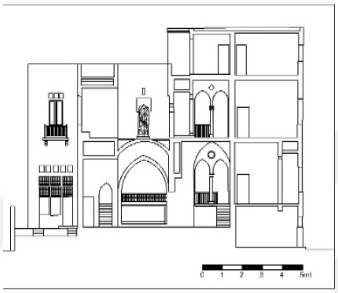
Çizelge 4.3.'de belirtilen Abu Gabal evi 1947 yılında tasarlanan Mısır'ın Giza şehrinde özel mülk olarak tasarlanan bir konut yapısıdır. Dışı Kallini Evi'ni andıran Abu Gabal Evi, taş duvarlara, beton düz bir çatıya ve fırınlanmış tuğladan yapılmış bir kubbeye sahiptir. İki kattan oluşan evin zemin katında giriş holü ve bu holün sonunda planın merkezinde bulunan aile odaları mevcuttur. İki eyvanın birleştiği durkaahın bir kenarında farklı kotta tasarlanmış bir yemek odası, karşı kenarında ise resmikabul alanı bulunmaktadır. Yemek odası ahşap kirişlerden oluşan düz bir çatıya ve kaah alanını yukardan gören kemerli bir pencereye sahiptir (El-shorbagy, 2001).

Kabul odası, geniş kemerli açıklıklara sahip Nil manzaralı bir terasa açılır. Giriş salonundan merdivenle çıkılan birinci katta, bir salon, servis alanı ve açık bir avlu etrafında düzenlenmiş üç yatak odası bulunmaktadır. Aynı merdivenlerden çatıdaki hizmetçi odalarına çıkılmaktadır. Ayrıca evin sahibi Abu Gabal, evin bir kısmının iç dekorasyonunda İspanya'daki El Hamra Sarayı'ndan esinlenilmiş seramik fayansları kullanmıştır (El-shorbagy, 2001).

Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında malzeme olarak yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, evin iç kısmının dekorasyonunda El Hamra sarayından esinlenerek orada kullanılan seramik fayansları kullanarak 'yaratıcılığı geliştirme ilkesini', yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma 'ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında inşaat süresince bölgede yaşayan halkla birlikte çalıştığı için 'özerkliği destekleme' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma'ilkesini,mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Abu Gabal Evi sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik

sürdürülebilirliğin diğer sürdürülebilirlik ilkelerinden daha baskın olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.3. El-shorbagy, A.M., (2001). The Architecture of Hassan Fathy: BetweenWestern and Non Western Perspectives, Doktora Tezi Canterbury Üniversitesi, Yeni Zelanda

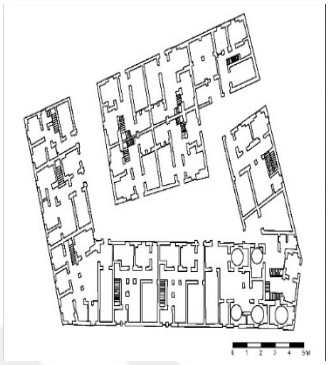
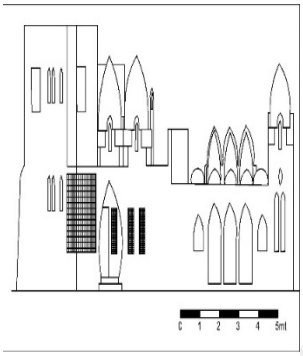
KATALOG-3		**ABU GABAL EVİ-1947**			
YER/KONUM		**YAPI MALZEMESİ**		**YEREL YAPI ÖĞESİ**	
Giza/Mısır		Taş		Durkaah-Kaah	
PLAN		**GÖRÜNÜŞ**		**GÖRSEL**	
					
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☒	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☑	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.4. Yeni Gourna Köyü

Çizelge 4.4.'de belirtilen Yeni Gourna Köyü 1945-1948 yılları arasında Mısır'ın Luxor şehrinde tasarlanmıştır. Fathy'nin 'Yoksullar için Mimarlık' adlı kitabının konusu olan en bilinen projesidir. Bakanlığın köylerinden çıkardığı kaçakçılıkla geçinen köylüler için tasarladığı bu yeni köy Fathy'nin sosyal konut ve planlama sorunlarına yaklaşımı açısından büyük önem taşımaktadır (El-shorbagy, 2001).Kerpiçten tasarlanan ve bir bölümü inşa edilen köy taşıdığı sosyo ekonomik anlam, yerleşim planı, mekânlardaki doğal ısı kontrolü, köylülerin hiyerarşik yapılarına uygun konut ve konut grubu tasarımları ile dikkat çekmektedir (Serageldin,2007).

Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında malzeme olarak yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, konutların tasarımını yaparken orada yaşayacak insanları tasarım sürecine dâhil ederek, çadır kurma yöntemiyle orada bir müddet yaşayarak tasarıma katılmaları ile 'yaratıcılığı geliştirme ilkesini've 'Sosyal uyuma teşvik' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma 'ilkelerinin hepsini kapsamaktadır.Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında inşaat süresince bölgede yaşayan halkla birlikte çalıştığı için 'özerkliği destekleme' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini,esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma'ilkesini,mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Yeni Gourna Köyünde sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik sürdürülebilirliğin diğer sürdürülebilirlik ilkelerinden daha baskın olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.4. Archnet, New Gourna Village, https://archnet.org/sites/90,02,Şubat 2018

KATALOG-4	**YENİ GOURNA KÖYÜ 1945-1948**	
YER/KONUM	**YAPI MALZEMESİ**	**YEREL MİMARİ ÖĞE**
Kahire/Mısır	Kerpiç	Kubbe
PLAN	**GÖRÜNÜŞ**	**GÖRSEL**
		

VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ

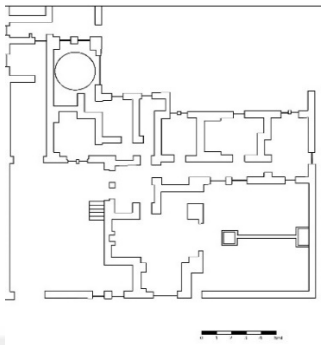
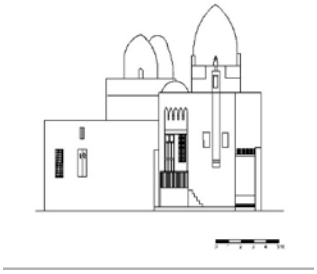
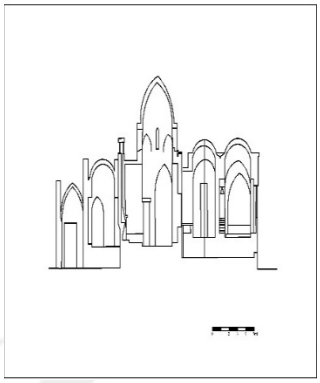
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☒	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☑	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.5. Eid Evi

Çizelge 4.5.'de belirtilen Eid evi 1948 yılında Mısr'ın Zagazig kentinde Bayan Raymond Eid için tasarlan bir konut projesidir. Hassan Fathy'nin mimari yaklaşımının gelişimini gösteren bir yapıdır. Bu evden günümüze 3 farklı plan kalmıştır. Bu 3 plan da bir merkezin etrafında konumlandırılmış kanatlar ve ayrı 3 dış avlu içermektedir. Planlardan 2 tanesi kubbeli, bir tanesi ise düz çatılıdır (https://archnet.org/sites/2580, 11 Mart 2018). Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında malzeme olarak yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır.

Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma 'ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında inşaat süresince bölgede yaşayan halkla birlikte çalıştığı için 'özerkliği destekleme' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma 'ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Yeni Gourna Köyünde sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik sürdürülebilirliğin diğer sürdürülebilirlik ilkelerinden daha baskın olduğu görülmüştür.

Çizelge 4.5. Archnet, Eid House, https://archnet.org/sites/2580, 11 Mart 2018.

KATALOG-5		**EİD EVİ-1948**			
YER/KONUM		**YAPI MALZEMESİ**		**YEREL MİMARİ ÖĞE**	
Zagazig/Mısır		Taş		Kubbe	
PLAN		**GÖRÜNÜŞ**		**GÖRSEL**	
					
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☒	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☒	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☒	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.6. Aziza Hanem Hasseneyn Villası

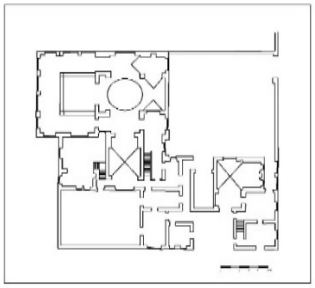
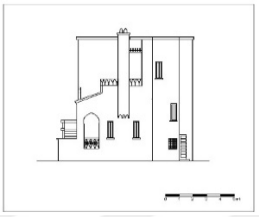
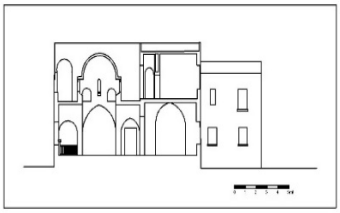
Çizelge 4.6.'da belirtilen Aziza Hanem Hassaneyn evi 1949 yılında Mısır'ın Kahire şehrinde tasarlanan özel mülk olan bir konut yapısıdır. Fathy'nin ilk olarak Seif Al-Nasr Evinde uyguladığı gibi mekânsal tasarımın önemli ve bütünleyici bir parçası olan tuğla ve seramik zemin dokusu bir kere daha her mekânda Fathy'nin koreografisine işaret etmektedir (Serageldin,2007). Bir cephesi Nil Nehri'ne bakan yapının yol cephesi penceresiz bir duvarken nehre bakan cephedeki açıklıklar muşarabiye ile kapatılmıştır. Kamusal alanlara bakan cephelerdeki kapalılık ve özel alanlara bakan cephelerde açıklık modeli Fathy'nin sonraki yapılarında da görülmektedir (El-shorbagy,2001). Abu Gabal Evinde olduğu gibi bu yapıda da mekânsal ayrım için kot farklılıklarını kullanmıştır.

Ayrıca önceki tasarımlarında olduğu gibi mekân tasarımlarında mozaik yer döşemeleri kullanmıştır (Serageldin,2007). 1951 yılında yol genişletme çalışmaları sırasında yıkılmıştır (El-shorbagy,2001). Kamusal alanlara bakan cephelerdeki kapalılık ve özel alanlara bakan cephelerde açıklık modeli Fathy'nin sonraki yapılarında da görülmektedir (El-shorbagy,2001). Abu Gabal Evinde olduğu gibi bu yapıda da mekânsal ayrım için kot farklılıklarını kullanmıştır. Ayrıca önceki tasarımlarında olduğu gibi mekân tasarımlarında mozaik yer döşemeleri kullanmıştır (Serageldin,2007). 1951 yılında yol genişletme çalışmaları sırasında yıkılmıştır (El-shorbagy,2001).

Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında tasarım yaparken yerel malzeme kullanıldığı için 'doğaya saygı' ilkesini, bulunduğu bölgede bulunan Nil nehri manzarasını değerlendirdiği için 'uygun yer seçimi' ilkesini, yerel malzeme kullanarak 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır.Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, tasarım sürecinde kot farklılıklarını kullanarak tasarım yaparak 'yaratıcılığı geliştirme ilkesini', yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma ilkesini', tasarım sürecine kullanıcıları katarak 'sosyal uyuma teşvik etme' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'özerkliği destekleme', 'yerel etkinlikleri teşvik etme

ilkesini geleneksel yapım teknikleri kullanarak ‘inşaat çalışmalarını optimize etme’ ilkesini,esnek bir tasarım yaparak ‘binanın ömrünü uzatma’ilkesini,mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek ‘kaynakları koruma ilkesini’ kapsamaktadır. Hamed Said Evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde çevresel ve sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin ikisini kapsadığı görülmektedir.

Çizelge 4.6. Archnet, Villa Hassanein fi al-Ma'adi Cairo, Egypt, https://archnet.org/sites/2611, 02.Şubat 2018

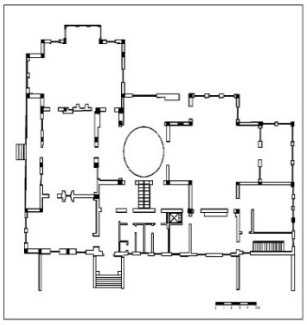
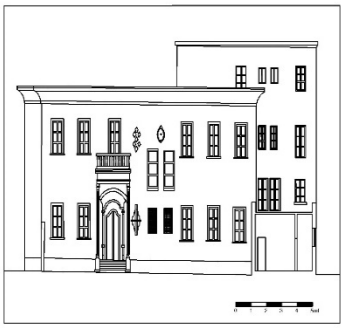
KATALOG-6		**AZİZA HANEM HASSENEYN VİLLASI-1949**			
YER/KONUM		**YAPI MALZEMESİ**		**YEREL MİMARİ ÖĞE**	
Kahire/Mısır		Taş		Muşarabiye	
PLAN		**GÖRÜNÜŞ**		**KESİT**	
					
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☑	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☑	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☑	Kaynakları Korumak	☑

4.7. Monastırlı Evi

Çizelge 4.7.'de belirtilen Monastırlı evi 1950 yılında Mısır'ın Giza şehrinde tasarlanmış özel mülk olarak tasarlanmış bir konut yapısıdır. Nil kıyısında inşa edilen villa, ilk bakışta mimarın 1937-1940 yıllarındaki Villa Hayat ve Villa Haşmet tasarımlarındaki üslubunu hatırlatıyor gibi görünse de yakından incelendiğinde daha karmaşık bir tasarıma sahiptir. Üçgen bir araziye oturan evin, giriş kısmında korumacı bir his yaratmak için girişin sağında dikey mekânlar tasarlanmıştır. Geniş bir Nil manzarasını gören oturma odasında köşe pencereleri yer almaktadır. Evin giriş kısmı özel alanlarını görmeyecek şekilde tasarlanmıştır. Hem özel hem de genel alanlar eşit bir Nil manzarasına sahiptir. İç avlu ince ahşap işçiliğine sahip bir pergola ile örtülüdür (Serageldin,2007).

Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında tasarım yaparken bulunduğu bölgede bulunan Nil nehri manzarasını değerlendirdiği için 'uygun yer seçimi' ilkesini, yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır.Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, evin hem genel hem özel alanlarının eşit ölçüde Nil nehri manzarasından yararlanacak şekilde tasarlanmasıyla 'yaratıcılığı geliştirme ilkesini', yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'özerkliği destekleme', 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma'ilkesini,mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Monastırlı evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde çevresel ve sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin ikisini kapsadığı görülmektedir.

Çizelge 4.7. Archnet, Monastirli House, https://archnet.org/sites/2572, 02 Şubat 2018

KATALOG-7	**MONASTIRLI EVİ-1950**	
YER/KONUM	**YAPI MALZEMESİ**	**YEREL MİMARİ ÖĞE**
GİZA/MISIR	Taş	Köşe pencereleri-İç avlu
PLAN	**GÖRÜNÜŞ**	**GÖRSEL**
		

VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☑	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☑	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.8. Stoppleare Konutu

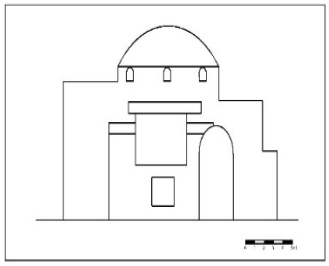
Çizelge 4.8.'de belirtilen Stoppleare konutu 1950 yılında Mısır'ın Luxor kentinde Eski Eserler Bakanlığı Restorasyon bölüm başkanı Dr. Alexander Stopplaere için inşa edilen yapı, ofis ve misafirhane olarak tasarlanmıştır. Bu ev, Fathy'nin bundan önceki evleri gibi bilindik kubbe ve avlu unsurlarının bir araya gelmesinden oluşan yeni bir forma sahiptir. Fathy'nin bu evdeki çözümü kişisel bir önermeyi sağlamaktan ziyade dönemin diğer birçok mimarının terk ettiği ampirik geleneksel çözümlemeleri değerlendirme konusunda önemli bir adımdır (El-shorbagy,2001). Evin günümüze ulaşan farklı taslak çizimleri Fathy'nin fikirlerinin gelişimini yansıtır. Evin dış görünüşü, tasarımı konusunda bir fikir verir.

Denediği ilk taslak çizimde ofis ve misafirhane, iki paralel avlu etrafında konumlandırabilmek için kare bir plan oluşturmuştur (Serageldin, 2007). Bu proje için uygulama çizimleri mevcut olmamasına rağmen, ilk eskizlerden oluşan küçük bir koleksiyon, mimarın yaratıcı düşünce süreçlerini içine alan bir bakış açısını ve bölgenin gerçek koşullarının başlangıç tasarım fikrini oluşturmada nasıl da belirleyici olduğunu göstermektedir. Gerçek binanın fotoğrafları hem odalar hem de avluların iç görünüşlerini içerdiğini için önemlidir. Fathy'nin bugün hala hayatta olan pek çok eserinde olduğu gibi Stopplaere evinin de içine erişimin çok kısıtlı olmasından bu iç görünüşler bu anlamda çok önemlidir.

Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, amprik geleneksel çözümlerle tasarlandığı için 'yaratıcılığı geliştirme ilkesini', yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'özerkliği destekleme', 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma' ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat

sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Stoppleare evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin baskın görülmektedir.

Çizelge 4.8. Archnet, Stopplaere House, https://archnet.org/sites/2569, 02 Şubat 2018.

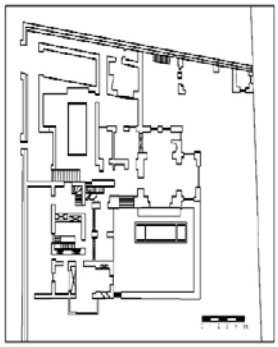
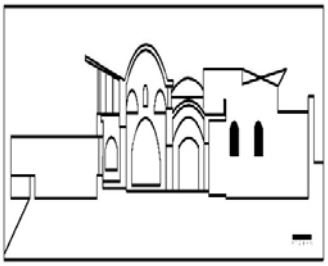
KATALOG-8		**STOPPLEARE KONUTU-1950**			
YER/KONUM		**YAPI MALZEMESİ**		**YEREL MİMARİ ÖĞE**	
Luxor/Mısır		Taş		Kubbe-Avlu	
PLAN		**GÖRÜNÜŞ**		**GÖRSEL**	
					
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☒	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☒	Yaratıcılığı Geliştirmek	☑	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.9. Fouad Riad Evi

Çizelge 4.9.'da belirtilen Fouad Riad Evi 1967 yılında Mısır'ın Giza kentinde özel mülk olarak tasarlanmış bir konut projesidir. Hükümetin kerpiç kullanımını yasakladığı bir dönemde taş malzemeden yapılan ev müşterilerin işlevsel ihtiyaçlarını çözmesinin yanı sıra mimarın temel mekânsal yaklaşımının sıkıştırılmış malzemeden bağımsızlığını ispatlamıştır. Yoğun kullanılan bir yoldan bir duvar ile gizlenen ev kendi içerisine ve iç bahçesine dönüktür. Farklı kotlarda tasarlanan yatay hareketlere sahip olan ev sürekli bir kalıcılık duygusu ve aidiyet hissi uyandırmaktadır. Fathy'nin sonraki projelerinde olduğu gibi yerinde proje yönetimi eksikliği nedeniyle yapım esnasında önemli değişiklikler olsa da asıl konseptin etkisi korunmuştur (Serageldin,2007).

Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, gizli iç bahçe oluşturarak 'yaratıcılığı geliştirme ilkesini', yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'özerkliği destekleme', 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma' ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Fouad Riad Evi evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin baskın görülmektedir.

Çizelge 4.9. Archnet, Fouad Riad House, https://archnet.org/sites/2594, 03 Şubat 2018.

KATALOG-9	**FOUAD RİAD EVİ-1967**	
YER/KONUM	**YAPI MALZEMESİ**	**YEREL MİMARİ ÖĞE**
Giza/Mısır	Taş	Kubbe
PLAN	**GÖRÜNÜŞ**	**GÖRSEL**
		

VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ

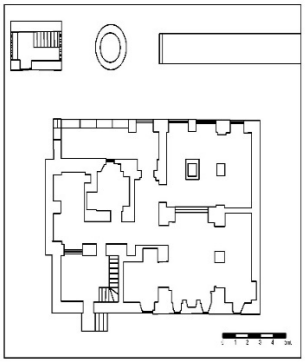
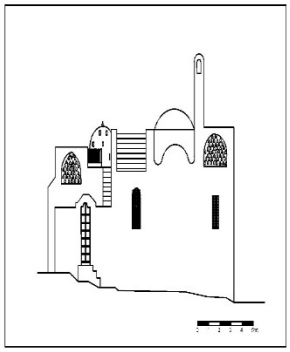
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☒	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☑	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.10. Sidi Krier Evi

Çizelge 4.10.'da belirtilen Sidi Krier evi 1971 yılında Mısır'ın Sidi Krier kentinde tasarlanan özel mülk olan bir konut yapısıdır. Fathy turizm açısından canlanan Akdeniz sahilinin kuzeyindeki Sidi Krier'de örnek oluşturması amacıyla kendisine bir ev inşa etmiştir. Küçük olmasına rağmen Fathy'nin mimari konut yaklaşımını en iyi yansıtan yapılarından biridir. Fathy'nin öngördüğü gibi 1978 yılında bölge gelişmeye başlamış, hükümet bölgede Fathy'nin konut yaklaşımıyla büyük bir tatil köyü yapmaya karar vermiş, fakat proje 1979 yılında durmuştur. Avlu, eyvan, qaah, durqaah gibi unsurları içeren basit dikdörtgen planlı tek katlı yazlık ev, kabul alanını örten ve ana cephede etkili olan büyük kubbenin yanında küçük kubbe ve tonozlarla dengelenmiş cephelere sahiptir (El-shorbagy, 2001).

Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında sahil bölgesinde tasarlayarak 'uygun yer seçimi', yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini,yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'özerkliği destekleme', 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma' ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Sidi Krier evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin baskın görülmektedir.

Çizelge 4.10. Archnet, Northern Shore Development, https://archnet.org/sites/2564,07.Şubat 2018.

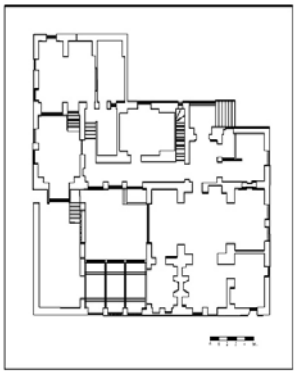
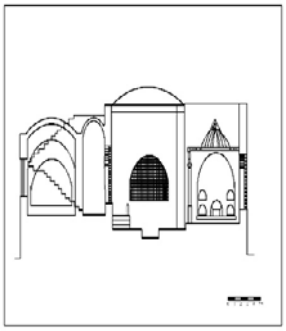
KATALOG-10		**SİDİ KRİER EVİ-1971**			
YER/KONUM		**YAPI MALZEMESİ**		**YEREL MİMARİ ÖĞE**	
Sidi Krier/Mısır		Taş		Avlu-Eyvan-Qaah-Durqaah	
PLAN		**GÖRÜNÜŞ**		**GÖRSEL**	
					
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☑	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☒	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.11. Akil Sami Evi

Çizelge 4.11.'de belirtilen Akıl Sami Evi 1978 yılında Mısır'ın Dashur şehrinde özel mülk olarak tasarlanmış bir konut yapısıdır. Ev bölgenin yöresel mimari özellikleri ile İslam mimari öğelerini bir araya getirmiştir (El-shorbagy, 2001). Kireç taşından inşa edilen evin tahtabuş (bkz: Katalog Murat Greiss Evi) ve ahşap çardaklı iç avlusu Fathy'nin 1950'de yaptığı Monastirli Evi'ndeki ahşap çit işlerini anımsatır (Serageldin,2007). Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır.

Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'özerkliği destekleme', 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma' ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Akıl Sami evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin baskın görülmektedir.

Çizelge 4.11. Archnet, Akil Sami House, https://archnet.org/sites/2588, 12 Şubat 2018

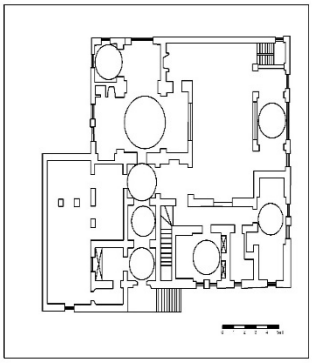
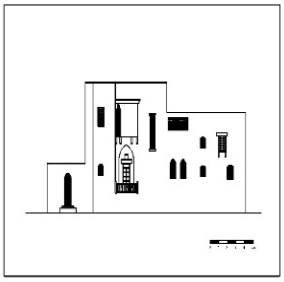
KATALOG-11		**AKİL SAMİ EVİ-1978**			
YER/KONUM		**YAPI MALZEMESİ**		**YEREL MİMARİ ÖĞE**	
Dahshur/Mısır		Taş		Tahtabuş	
PLAN		**GÖRÜNÜŞ**		**GÖRSEL**	
					
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☒	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☒	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.12. Casaroni Evi

Çizelge 4.12. ‘de belirtilen Casaroni Evi 1980 yılında Mısır’ın Giza kentinde inşa edilmiş özel mülk olan bir konut tasarımıdır. İki katlı tasarlanan ev giriş katta ana kabul alanı, geniş bir mutfak, depo ve yatak odaları içermektedir. Geniş tasarlanan mutfak iç avluyla bağlantılıdır. İç avluda ekmek yapmak için taş bir fırın vardır. Ayrıca avlu asma ile süslenmiştir. Genel ve özel alanlar iç avlunun etrafında ayrılmıştır (El-shorbagy, 2001). Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında yerel malzeme kullanarak ’doğaya saygı’, ‘kirliliği ve atık malzemeyi azaltma’, ‘sağlık kalitesine katkı’, ‘doğal tehlikeleri azaltma’ ilkelerinin hepsini kapsamaktadır.

Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için ‘yapım kültürlerini aktarma’ ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak ‘manevi değerleri tanıma’ ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak ‘özerkliği destekleme’, ‘yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini’, geleneksel yapım teknikleri kullanarak ‘inşaat çalışmalarını optimize etme’ ilkesini, esnek bir tasarım yaparak ‘binanın ömrünü uzatma’ ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek ‘kaynakları koruma ilkesini’ kapsamaktadır. Casaroni evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin baskın görülmektedir.

Çizelge 4.12. Archnet, Casaroni House, https://archnet.org/sites/2571/, 05 Şubat 2018

KATALOG-12		**CASARONİ EVİ-1980**			
YER/KONUM		**YAPI MALZEMESİ**		**YEREL MİMARİ ÖĞE**	
Giza/Mısır		Taş		Avlu	
PLAN		**GÖRÜNÜŞ**		**GÖRSEL**	
					
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☒	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☒	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

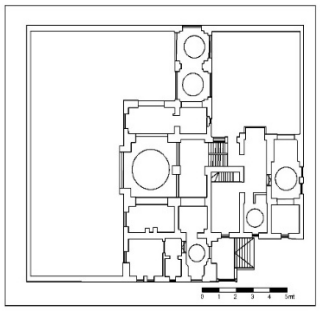
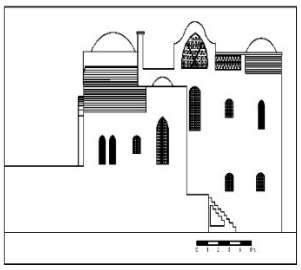
4.13. Murad Greiss Evi

Çizelge 4.13. ‘de belirtilen Murad Greiss Evi 1980 yılında Mısır’ın Giza kentinde inşa edilmiş özel mülk olan bir konut tasarımıdır. Ortaçağ Kahire konut mimarisinden etkiler taşıyan ev hafta sonu evi olarak tasarlanmıştır. Evin ana kabul alanı derin olmayan büyükçe bir kubbeyle örtülmüştür. Alan ahşap muşarabiye ile örtülmüş kemerli bir açıklıktan taş döşeli büyük avluya bakmaktadır. Özel alanları iki katlı, kabul alanları tek katlı ve yüksek tavanlı olan evde mekânsal ayrım için kot farkları kullanılmıştır.

Evin ana hacimlerini dik olarak kesen kubbeli geçidin bir ucu küçük ve büyük iki avluyu birbirinden ayırmaktadır. Bir kenarı tamamen açık diğer kenarı ise muşarabiyeli açıklıklara sahip yarı açık alan Kahire Ortaçağ evlerinde “takhtabush” (tahtabuş) adı verilen bir çeşit sundurmadır. İki avlu arasındaki hava sirkülâsyonu serin yarı açık bir dinlenme alanı oluşturmaktadır. Fathy geç dönem evlerinde kullandığı bu öğenin en temsili uygulamasını bu evde yapmıştır. ‘Tahtabuşun baktığı avluda bir yüzme havuzu bulunmaktadır (El-shorbagy,2001).

Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında yerel malzeme kullanarak ’doğaya saygı’, ‘kirliliği ve atık malzemeyi azaltma’,‘sağlık kalitesine katkı’, ‘doğal tehlikeleri azaltma’ ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için ‘yapım kültürlerini aktarma’ ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak ‘manevi değerleri tanıma’ ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak ‘özerkliği destekleme’, ‘yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini’, geleneksel yapım teknikleri kullanarak ‘inşaat çalışmalarını optimize etme’ ilkesini, esnek bir tasarım yaparak ‘binanın ömrünü uzatma’ ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek ‘kaynakları koruma ilkesini’ kapsamaktadır. Murad Greiss evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin baskın görülmektedir.

Çizelge 4.13. Archnet, Murad Greiss House, https://archnet.org/sites/2612, 30 Ocak 2018. EgyptArchtectureHassanFathyhttp://www.egyptarch.net/egyptarchitect1/ hasanfmurad murad4.htm, 10 Şubat 2018

KATALOG-13	**MURAD GREİSS EVİ-1980**	
YER/KONUM	**YAPI MALZEMESİ**	**YEREL MİMARİ ÖĞE**
Giza/Mısır	Taş	Kubbe-Muşarabiye-Takhtabuş
PLAN	**GÖRÜNÜŞ**	**GÖRSEL**
		

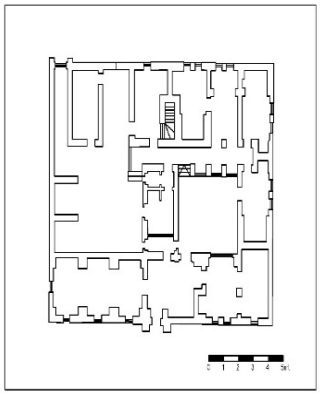
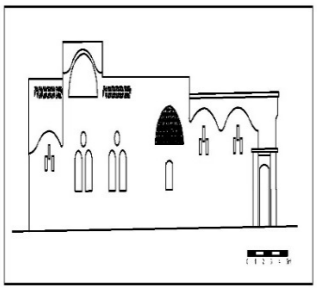
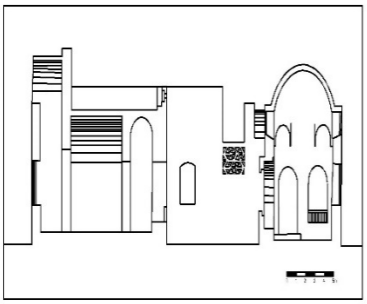
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☒	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi Azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☒	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.14. Alla Al-din Evi

Çizelge 4.14.'de belirtilen Alla Al-Din Mustafa Evi 1981 yılında Mısır'ın Edfu kentinde tasarlanmış özel mülk olan bir konut yapısıdır. Ev Fathy'nin Nübyeli ustalarından Aladdin Mustafa ile uzun süren ilişkisi düşünüldüğünde önem kazanmaktadır. Ev geleneksel Nübye tarzının doğrudan bir yorumudur ve ana giriş kapısı Fathy'nin daha önce yapmadığı Nübye tarzındadır. Mekânsal ayrım için kot farkları kullanılmıştır. Evin kabul alanları ve aile için tasarlanan özel alan ayrılmıştır. Hayvanlar için bir avlu ve yem deposu mevcuttur (Serageldin,2007). Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma','sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır.

Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'özerkliği destekleme', 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma' ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Alla Al-din evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin baskın görülmektedir.

Çizelge 4.14. Archnet, Alaa al-din Mustafa House, https://archnet.org/sites/2577, 11 Subat.2018

KATALOG-14	**ALLAA-ALDİN EVİ-1981**	
YER/KONUM	**YAPI MALZEMESİ**	**YEREL MİMARİ ÖĞE**
EDFU/MISIR	Kerpiç	Kubbe
PLAN	**GÖRÜNÜŞ**	**GÖRSEL**
		

VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ

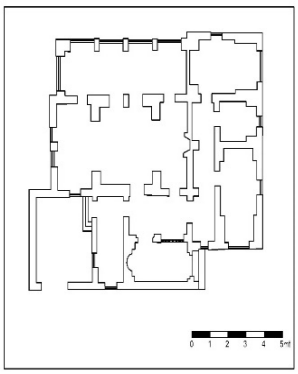
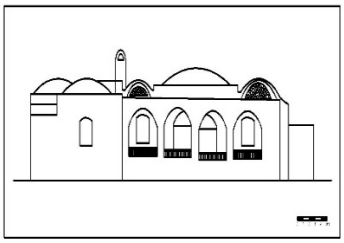
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☒	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☒	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.15. Andrioli Evi

Çizelge 4.15.'de belirtilen Androili Evi 1984 yılında Mısır'ın Feyyum şehrinde özel mülk olarak tasarlanmış bir konut yapısıdır. Fathy'nin kerpiç tuğladan yapılan son evidir. Kubbeleri daha dik ve eğimlidir. Başlangıçta evin duvarları çamurla sıvandığı için heykelimsi bir görüntüye sahiptir. Evin iç avlusu yoktur (El-shorbagy,2001). Ev yapıldığı yer olan Tunus'ta kerpiç kullanımına ilgiyi arttırmıştır. Ev özel ve genel alan olarak iki bölümden oluşmaktadır. Oturma alanı şöminelidir. Genel kabul alanı göl manzarasını daha iyi yakalamak için cephede geniş açıklıklara sahiptir ve geniş bir terasa sahiptir (Serageldin,2007).

Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma','sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin kapsamaktadır. Nil nehri manzarasından yararlanarak uygun yer seçimi ilkesini kapsamaktadır. Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'özerkliği destekleme', 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma' ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Andrioli evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde çevresel ve sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin baskın görülmektedir.

Çizelge 4.15. Archnet, Andrioli House, https://archnet.org/sites/2619, 17 Şubat 2018.

KATALOG-15	**ANDRİOLİ EVİ-1984**	
YER/KONUM	**YAPI MALZEMESİ**	**YEREL MİMARİ ÖĞE**
Feyyum/Mısır	Kerpiç	Kubbe
PLAN	**GÖRÜNÜŞ**	**GÖRSEL**
		

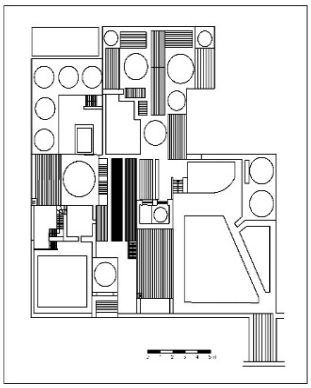
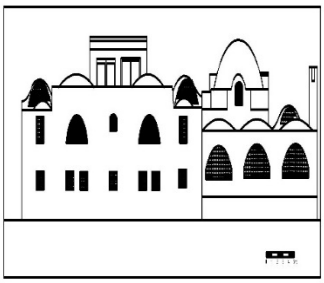
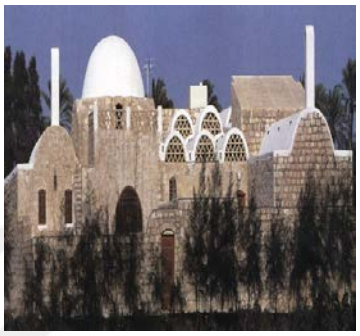
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☑	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☒	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.16. Hassan Reshad Evi

Çizelge 4.16.'de belirtilen Hassan Reşhad Evi 1986 yılında Mısır'ın Tanta şehrinde özel mülk olarak tasarlanmış bir konut yapısıdır. Mısır'ın delta bölgesinde yeşil bir bitki örtüsüne sahip alanda yerel taş kullanılarak inşa edilmiştir (Serageldin,2007). Yapı Ver-sus açılımı sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında incelendiğinde çevresel sürdürülebilirlik kapsamında yerel malzeme kullanarak 'doğaya saygı', 'kirliliği ve atık malzemeyi azaltma', 'sağlık kalitesine katkı', 'doğal tehlikeleri azaltma' ilkelerinin kapsamaktadır. Mısırda ki yeşil delta bölgesinde tasarlandığı için uygun yer seçimi ilkesini kapsamaktadır.

Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında geleneksel yöntemlerle tasarlandığı için 'yapım kültürlerini aktarma' ilkesini, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'manevi değerleri tanıma' ilkelerinin hepsini kapsamaktadır. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında, yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'özerkliği destekleme', 'yerel etkinlikleri teşvik etme ilkesini', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' ilkesini, esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma' ilkesini, mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma ilkesini' kapsamaktadır. Hassan Reshad evi sürdürülebilirlik ilkelerini kapsamında değerlendirildiğinde çevresel ve sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkelerinin baskın görülmektedir.

Çizelge 4.16. Egypt Archtecture, Hasan Fathi, http://www.egyptarch.net/ egyptarchitect1/hasanfathi /hassanrashad/main.htm 19.02.2018Archnet Hasan Rashad House, https://archnet.org/ sites/2607,11.02.2018

KATALOG-16		**HASSAN RESHAD EVİ-1986**			
YER/KONUM		**YAPI MALZEMESİ**		**YEREL MİMARİ ÖĞE**	
Tanta/Mısır		Taş		Kubbe	
PLAN		**GÖRÜNÜŞ**		**GÖRSEL**	
					
VERSUS ACILIMI –SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ					
ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ		**SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**		**SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ**	
Doğaya Saygı	☑	Kültürel Peyzajı Korumak	☒	Özerkliği Desteklemek	☑
Uygun Yer Seçimi	☑	Yapım Kültürlerini Aktarmak	☑	Yerel Etkinlikleri Teşvik Etmek	☑
Kirliliği ve atık malzemeyi azaltmak	☑	Yaratıcılığı Geliştirmek	☒	İnşaat Çalışmalarını Optimize Etmek	☑
Sağlık Kalitesine Katkı	☑	Manevi Değerleri Tanımak	☑	Binanın Ömrünü Uzatmak	☑
Doğal Tehlike Etkilerini Azaltmak	☑	Sosyal Uyuma Teşvik Etmek	☒	Kaynakları Korumak	☑

4.18. Hasan Fathy Mimarisinin Geleneksel Mimarlığın Sürdürülebilirliği Kapsamında Genel Değerlendirilmesi

Hassan Fathy'nin mimari yaklaşımı çeşitli unsurlardan oluşan farklı temaların birleşiminden ortaya çıkmaktadır. Fathy mesajının ana teması olarak kültürel özgünlüğü telaffuz etmiştir. Bir toplumun yöresel mimarisinin Hassan Fathy'e göre en doğru ifadesi yerli kültür konumda kök salmış ve yöreye özgü malzeme ve yapım tekniklerini kullanmasıdır (Serageldin,2008). Hassan Fathy'nin mimari üslubu "sürekliliği" ararken modernizm geçmişten kopmayı gerektiren ideolojisinden ayrılmaktadır (Steele,1990).

Hassan Fathy enternasyolizme karşı duruşunu ortaya koyarken mimarinin insan için olduğunu ve insanın değiştirilebilir olmadığını vurgulamıştır. Bu yaklaşıma göre mimari; insanın fiziksel ve fizyolojik ihtiyaçlarının yanı sıra onların psikolojik ve kültürel ihtiyaçlarını da duyarlı olmalıdır. Böylece Fathy yaygın teknolojiden yola çıkan ortak bir yaşam biçiminde dünyayı bir örnek yapmaya çalışan enternasyonalizmin tüm unsurlarını reddetmiştir. Enternasyonal modernizmi reddetmesi dolayısıyla onun kimliğinin önemli bir parçası olarak Kültürel Mirasın Batılılaşmasının ötesine ulaşmıştır (Serageldin,2008).

Fathy'in gelenekten vazgeçmemesi onu yöresellik kutuplaşması içinde "gelenekselci" "vernaküler" bir kutba yerleştirmiştir (Özkan,1992). Gelenek bir kimlik öğesi olarak ifade edilirse, Fathy'nin bu öğeye çok bağlı olduğu söylenebilmektedir.

"Modernizm yeniliği araması ve geleneksel formları görmezden gelmesi kimlik kaybına sebep olmuştur, çünkü gelenek mimardan koşulsuz üstündür; mimarların ve tasarımcıların sahip olduğu kimlik geleneksele uzaklaşmasından değil gelenekselle birlikteliğiyle sağlanabilmektedir (Fathy,1988).

Dar anlamda O, uygun olan teknolojiyi yerli teknoloji ürünü olmasa bile kullanmaya açıktır. İşte bu yüzden Güney Mısır'daki kubbeli bina kalıplarını Güney Mısır'daki köylere aktarmakta tereddüt etmemiştir (Çizelge 4.4.)

1970'lerde Mısır'ın iklim şartlarını uygunluğunu ayırt etmek için değişik tekniklerde yedi oda inşa ederek bir deney yapmıştır. Fakat kendi atölyesinde ve çalışmalarında yerli ifadeyi yakalamak adına ince estetik yönleri olan formların

uygunluğunu daha çok ele almıştır. Bu bağlamda onun kıstası demode bir tarihi bilgelikten çok kendi estetik duyarlılığı olmuştur (Serageldin,2008).

Fathy'nin mimari yaklaşımının bir diğer unsuru ise tasarım sürecinin katılımcı doğasıdır. O, kendi kendine yardımı ve tasarımda kullanıcı katılımını teşvik etmiştir. Bazen köylülerin, evlerinin planları ile ilgili isteklerini ifade etmelerine izin vermiş, bazen de köylülerin birkaç günlüğüne avluyu kullanmalarını sağlayarak avluyu onların kullanımlarına ve toprağın onların ayak izleriyle dövülmesinden yola çıkarak planlamış ve sonraki adımlarını belirlemiştir. Tüm bu çabalar Fathy'nin tasarım sürecinde daha fazla kişiselleştirmeye olanak sağlamak için verdiği ısrarlı girişimlere örnektir (Serageldin,2008) (Çizelge 4.4.).

Geleneksellik ifadesi zıttı olan "değişim" ifadesiyle bir arada düşünüldüğünde anlam ifade eder. Fathy'nin düşünce yapısında "değişim tanımına olağanüstü bir önem verilmediğini" (Tanyeli,1990) Fathy, "değişim her zaman iyi değildir, (Çelik,1991) gelenek her zaman durgunluk demek değildir." diyerek anlatmaktadır. Değişim olgusunun varlığını kabul etmekle birlikte gelenek zaman ötesi geçerliliği ve sürekliliği olduğu öngörülen olgular ve inançlar kümesi merkezi konumdadır (Tanyeli,1990).

Fathy'nin geleneksel mimariye yaptığı vurgu malzeme olarak kerpiç ve moloz taş, planimetri olarak tarihsel Kahire evlerindeki Ka'a denilen kubbeli ve eyvanlı mekân tipini, iklimsel açıdan rüzgâr kulesini ve üretim şekli olarak kırsal kesimin yerel yapı işçiliğini önermesinde ortaya çıkar (Çizelge 4.3., Çizelge 4.10.).

Fathy tasarladığı yapılarının üretimini "mimar, usta, müşteri üçlüsüyle "yapar. Tasarım sürecinin katılımcı doğasını tasarım sürecine dâhil etmesi Fathy'nin kurduğu paradigmanın farklı bir elemanıdır (Çizelge 4.1.).

Örnek vermek gerekirse Gurna köyünü inşa ederken, bazı zamanlarda o köyde yaşayacak olan köylülerin evlerinin düzenlemesindeki isteklerini dinlemiştir. Bazı zamanlarda ise köy sakinlerinin bir kaç gün bir avluyu kullanımlarını incelemiş ve yapılarının tasarımına ondan sonra geçmiştir. Bu özelliği Fathy'nin mimarlığı bireysel bir sanat olarak değil kollektif bir sanat olarak algıladığının göstergesidir.

Gale ‘in de söylediği gibi, çoğu zaman aynı ustalarla çalışmıştır (Gale 1998), (Çizelge 4.4.).

Bu da mimari dilindeki sürekliliğin salt tasarım aşamasında değil yapı üretim sürecinde de sağlanması içindir. Hasan Fathy eserlerini tasarlarken Mısırlı bir tarzda ya da Geleneksel Kırsal bir tarzda tasarlamayı tercih etmiştir. Fathy’nin daha meslek hayatının başında mimari bir eserin bulunduğu toplumun kimliğine ilişkin izler taşıması gerektiği fikrine sahip olduğu görülmektedir Fathy'nin geleneksel yaklaşımı çevre ve peyzaj tasarımlarında ve kullandığı çizim dilinde de kendisini göstermiştir. Fathy için bölgeye ve iklime uygun bir mimarinin en önemli özelliği insan ihtiyaçlarına cevap vermesi ve insan ölçeğinde olmasıdır. Mimarlık için ölçü, doğanın etkilerini gören, hisseden ve yaşayan insan olmalıdır (Pyla,2007), (Çizelge 4.1,Çizelge 4.6, Çizelge 4.7.).

Açık avlu, qaah (evin ana holü), durqaah (kubbe ile üzeri örtülü olan), merkez qaah, eyvan (qaah'a eklenmiş girintili alan), malkaf (rüzgâr kapanı) ve muşarabiye gibi yarı açık ya da kapalı mekânsal unsurları harmanlayarak iç içe geçmiş, sıkıştırılmış bir plan tipi de geliştirmiştir (Serageldin,2007).Ayrıca bazı tasarımların da küçük alanlarda zengin ve ferah bir his oluşturmak için yerde ve tavan yüksekliklerinde kot farklarıyla oynamıştır (Serageldin,2007) ,(Çizelge 4.3., Çizelge 4.6., Çizelge 4.9., Çizelge 4.10.).

Fathy'nin çoğu projesinde yerinde gözetim eksikliğinden yapım aşamasında plan ve kütlelerde bazı değişiklikler olmuştur. Bu değişiklikler Fathy'nin geleneksel formların sadece mimari tasarım sonucu oluşmadığı tasarımda kullanıcı istek ve yönlendirmelerinin de etkisinin olduğu fikrinin güçlü bir kanıtıdır (El-shorbagy,2001), (Çizelge 4.1.).

Fathy’nin en belirgin özelliği “bir yerde yapı inşa etmek değil, bir yerden yapı oluşturmak” tır. Başka bir ifadeyle bir yerin imkânlarını, teknolojisini ve yerin kültürel özelliklerine benzetmek değil, o yerin hali hazırda bulunan teknolojik imkânlarını kullanarak yapı yapmak Fathy’nin mimarlığında büyük bir yer tutmaktadır. Yani o yerin kültürel otantizmini yalnızca biçimsel öğelerde aramaz, o biçimselliği yerin teknolojisiyle elde etmektedir. Hasan Fathy Özkan’ın deyişiyle insanoğlunun var olduğu günden bu zamana devamlı kendi barınması için gerekli malzemenin hep

çevresinde bulunduğunu, önemli olanın başka yerden getirmek değil var olanı bilgiyle ve hoşgörüyle biçimlendirmek olduğunu söylemektedir (Özkan,2000).

Bu düşünceden yola çıkarak Fathy bir yapı malzemesi olarak kerpici keşfetmiştir (Özkan,2003). Onun için gelenekselin zamansal bir limiti yoktur. Bu sebepten Fathy için kerpiç aktüel bir yöntem olarak kabul edilmektedir (Özkan,2003). Kerpicin modern yapı üretimine sokulması, Fathy mimarisinde öne çıkan bir öğedir ve Fathy ismi kerpiçle yan yana anılmaktadır.

Yapı malzemesi olarak toprak insanoğlunun var olduğundan beri çok önemli bir yapı malzemesi olmuştur. Hem prestijli anıtlarda hem de kırsal konutlarda kullanılmıştır. Modern zamanda toprak ilkel olmakla suçlanmış, bunun yanında kolay kullanılabilirliği ispatlamıştır. Toprak düşük ısı geçirgenliğinden ve çamur zayıf olduğundan kalın duvarlar inşa etmek gerekliliğinden, yazın serin, kışın ılık olur (El-Wakil,1988).

2.Dünya Savaşı'ndan sonra Mısır'da çelik ve ahşap bulunamaması inşaat sürecinin durması, Fathy'nin de bu yokluktan kurtulmanın yolunu araması kerpici keşfetmesine sebep olmuştur.(El-Wakil,1998).Fathy, kerpici bulduktan sonra, kerpicin inceliklerini keşfetmek ve bu yöndeki söylemlerini güçlü temellere oturtmak için "Kahire'nin fakir bölgelerinden biri olan Aswan'a gitmiş ve Aswan'da geleneksel metotlarla inşa edilmiş konut tiplerini incelemiştir (Fathy,2000).

Genel anlamda bakıldığında kerpiç aynı görünse de kültürel, topoğrafık ve mimari anlamda farklılıklarından dolayı ülkelere göre ayrıntılarda özgün özellikler göstermektedir (Özen,2003). Bu yüzden Fathy, geleneksel olanı olduğu gibi alıp kullanmamıştır; onun mimarlığında kerpicin yeni bir vizyona kavuştuğu diğer modellerle karşılaştırıldığında görülmektedir.

Fathy "Yoksullar için Mimarlık" söylemi altında soylu sınıf için yapı yapmasıyla eleştirilmekteydi. Fakat Fathy bu hususa "ilkel, kırsal, yerli" gibi ifadeler yüklenen kerpicin kullanımını her kesime uyguladığını ve bu şekilde toplumun dengesinin yapım kültürüyle ve bu pratikteki malzeme kullanımıyla sağlanmaya çalıştığını belirterek yanıtlamıştır (El Wakil,1988).

‘Niçin evlerimizin yapımında Allah’ın bir lütfu olan bu malzeme kullanılmıyordu? Ve niçin köylülerin evleri daha iyi değildi ve arazi sahiplerinin evleriyle aralarında bir fark olması gerekiyordu? Her ikisi de kerpiçten yapılır ve daha iyi tasarlanıp konforlu ve güzel olabilirlerdi’ (Fathy,2000).

Fathy’ye göre bir coğrafyayı, tanımlayan en önemli unsurlardan biri iklim olmaktadır (Özkan,1992). Bu sebepten mimaride “iklim” ögesini dikkate almak o “bölgenin içsel hususiyetini dikkate almaktır. Charles Correa ,Biçim işlevi izler diyerek yapıların çevresel etmenlerle şekillendirilmesi gerekliliğini ifade etmiştir (Özkan, 1992).

Fathy’nin biçimsellik arayışındaki hümanizm, Fathy’nin malzeme seçiminde ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra Fathy’nin iklime önem vermesi biçimseliği ve teknolojiyi kullanımında ortaya çıkmaktadır. İklimin kütlesel ve biçimsel olarak ele alınması, üst örtü olarak tonoz ve kubbe kullanılmasında ortaya çıkmaktadır. Bunu bir örnekle açıklarsak Mit-Rehan sakinleriyle yapılan bir görüşmede, tonozlu ve kubbeli mekânlardaki ısıl konforun, düz tavanlı mekânlara kıyasla daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun nedenin çatıda bulunan eğri yüzeylerin güneş ışınlarının dik açılarına daha az maruz kalmalarının olabileceği ifade edilmiştir (Özkan, 2003).

Bunun yanında geleneksel yapılarda olduğu gibi kalınlığı çok olan bir ısıl kütle kullanmıştır. Bu biçimsel yaklaşım, Fathy farklı kılmaz, onu farklı kılan kullandığı mimari elemanlardır. Gale ’in de söylediği gibi, çöl rüzgârını malkaf ile içeri alır ve soğuk hava bölücü panellerden içeri girer. Avluların da peyzaj elemanlarıyla çöl sıcaklığının etkisini azaltır (Gale,1998).

Yapılarında kerpici kullanması bütün bunlardan daha önemlidir. Kerpiç iyi bir ısı yalıtımcısıdır ve Mısır’ın sıcak ve kuru iklimine en doğru çözümdür (Özen,2003). Böylece Fathy’nin çözümlerinde çevreye zararlı olmayan, insan doğasına yakın yaklaşımlar görürüz. Fathy’nin mimariye çok boyutlu bakışı, iklimsel duyarlılığın onun üretim sürecine de yansımasında görülebilir. Başka bir deyişle yapım sürecinde kullanılan enerji kaynaklarının sürdürülebilirliği de Fathy için önemli bir hususdur.Fathy’nin mimari felsefesi “sürekliliği” ararken modernin geçmişten kopmayı gerektiren felsefesinden ayrılmaktadır. “Süreklilik” arayışı “gelenekler”e dönmeyi

gerektirir, Steele'nin de ifade ettiği gibi' 'gelenek" sözcüğünün latin kökeni "süreklilik"tir (Steele,1990).

Günlük dilde gelenek "bir toplulukta, bir toplumda eskiden kalmış olmaları sebebiyle saygın görülüp kuşaklar arasında iletilen kültürel kalıntılar olmaktadır. Alışkanlıklar, töre, bilgi ve davranışlar, anane" olarak ifade edilir (Aközer,2002).

Gelenekçi, "geleneklere bağlı insan, "gelenekçilik" ise topluma ait kurumları ve inançları çoğunlukla geçmişten beri geldikleri için saygın tutan, benimseyen, destekleyen sonradan meydana gelen kültür öğelerine değer vermeyen tutum demektir.

Modernliğin içinde herhangi bir değer yalnızca seçildiği ve diğerlerinden vazgeçildiği için değerdir (Tanju,2002). Bu yüzden modern görüşün değerlerini geleneksel görüşün değerlerinden farklı kılan da böyle bir düzlemdir. Tanju'nun da söylemiyle, "geleneksel dünyada değerler ve kimlikler verili ve aşkındır; seçimlere kapalıdır (Aközer,2002). Geleneksel dünyanın değer yargılarını modern dünyanın değer yargılarından üstün gösteren değişmezlik ve sabitliktir (Tanju,2002).

Fathy'nin uluslararası bir üne kavuşması "modern"in geçmişten uzaklaşmasının halk ve mimarlık arasındaki ilişkiye zarar vermesinin fark edildiği 60'lı yıllara denk gelmektedir. Gelenek bir kimlik öğesi olarak ifade edilirse, Fathy'nin bu unsura bağlı olduğu iddia edilmektedir: "Modernin geleneksel kuralları göz ardı etmesi ve yenilik arayışı kimlik kaybına sebep olmuştur, çünkü gelenek mimardan her daim üstündür; mimarın kimliği gelenekselden uzaklaşmasından değil birlikteliğiyle sağlanabilir (Fathy,1988)" Geleneğin sürekliliği Fathy için bulunduğu toplumun kültürünün bir öğesidir ve bütün toplumlar için bir değişkendir.

Mimarlık pratiği de, kullandığı teknolojiyle, biçimiyle ve üretim yöntemiyle kültürel bir unsurdur ve bu sebepten değişkendir. Fathy'nin de söylediği gibi: Kültür, konstrüksiyonun ötesine geçen bir unsurdur. Bu sebepten yalnızca bilimsel açıdan yeterli görülen malzemeleri ve yöntemi seçmek yeterli değildir. Kültür, insanoğlunun çevresine manevi ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için verdiği önemdir. Dünyanın değişik yerlerinde çevre farklı olduğu için de kültür "değişken"dir (Fathy,1990) .

Geleneksellik terimi karşıtı olan "değişim" terimiyle birlikte düşünüldüğünde anlam ifade eder. Fathy'nin düşüncesinde "değişim olgusuna büyük bir önem bir atfedilmediğini" (Tanyeli,1990). Fathy, "değişim her zaman iyi değildir, gelenek ise her daim durgunluk demek değildir." diyerek ifade etmektedir (Çelik,1991). Değişim olgusunu kabul etmekle birlikte zaman ötesi sürekliliği ve geçerliliği olduğu öngörülen inançlar ve olgular kümesi merkezi konumdadır (Çelik,1991).

Fathy'nin geleneksele yaptığı vurgu malzeme olarak moloztaş ve kerpiç, planimetri olarak Kahire evlerindeki Ka'a denilen eyvanlı ve kubbeli mekan tipini, iklimsel olarak rüzgar kulesini ve üretim biçimi olarak yerel yapı işçiliğini tavsiye etmesinde ortaya çıkmaktadır. Fathy'nin gelenekselliği arayışı biçimsel ya da planimetrik dili, malzeme dili, üretim şekli ve iklimsel dili olmak üzere dört boyutta incelenmektedir. Fathy'nin moderni kabul etmemesinin nedeni "moderndeki alışılmamışlığın insanların çevrelerinde evde hissetme arzusuna zarar vermiş olmasıdır (Richards,1985)." Bu sebepten yerel olmayan, bulunduğu bölgenin kültüründe olmayan bir mimarlığı kabul etmemektedir.

Fathy'nin kültürel otantizmi müdafaa ederken kültürlerin birbiriyle değiştirilemez olduğunu savunduğunu belirtilmiştir "Eğer kültürel olarak münasip değillerse yabancı elemanlar diğer kültür ve çevrelerden alınamaz. Kültürel olarak münasip olmayan elemanlar çelişkiler doğuracak bunun yanında geleneksel kültüre zarar vereceklerdir (Serageldin,1985)." Bu ifade yola çıkarak uygun olduğu durumlarda yabancı bir kültürün elemanlarının ödünç alınabileceği anlamı çıkmaktadır.

Fathy de ayrıca Batı'dan uygun olan bir şeyi almanın sakıncası yoktur,"(Serageldin,1985) diyerek hem de birkaç projesinde, "Atina Ekistics merkezi üyesi olduğu yıllarda Irak'taki toplu konut grubu başta olmak üzere kimi projelerinde daha evrensel rasyonalist şemaları, geodezik kubbe ve benzeri strüktürleri, yine aynı dönemde Yunanlı bir sanatçı için tasarladığı Liopessi Evi'nde farklı kültürel iklimin duyarlılığını kullanarak" bunu ispatlamıştır (Yücel,1990). Bu anlamda, Fathy'nin yöresel bağlılığının tutuculuktan uzak olduğunu, tasarımlarında her yöre için farklı bir tasarım yaklaşımı geliştirdiğini söylemek mümkündür.

Fathy gelenekten kopmaması onu evrensellik, yöresellik (vernakülerizm) kutuplaşması içinde yöreselci, vernaküler kutba yerleştirmiştir. Fathy evrensellik mitini şöyle eleştirmiştir: Uluslararası mimarlık, sanatın uluslararası hastalıklı durumu ve kültürün uluslararası kaybı değil midir? Çünkü bana göre, mimarlığın en doğru tanımı insan aklı ve çevresi arasındaki ilişkinin ruhsal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılamadaki etkileşiminin bir sonucu olarak tanımlanandır (Özkan,1992).

Çalışmada kataloglardan elde edilen bilgiler ışığında Çizelge 4.17.'de Hasan Fathy eserleri üzerinden kataloglarla genel bir değerlendirme yapıldığında ve Sosyo ekonomik sürdürülebilirliğin baskın olduğu görülmektedir. Sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri kapsamında yapıların hepsi yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak 'özerkliği destekleme', 'yerel etkinlikleri teşvik etme', geleneksel yapım teknikleri kullanarak 'inşaat çalışmalarını optimize etme' , esnek bir tasarım yaparak 'binanın ömrünü uzatma', mevcut kaynakları kullanarak inşaat sürecini yöneterek 'kaynakları koruma' ilkelerini barındırdığı görülmektedir.

Bunun yanında incelenen eserler çevresel ve sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ilkelerinin çoğunu da kapsamaktadır.

Çizelge 4.17. Hasan Fathy Eserlerinin Sürüdürülebilirlik İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

ESERLER	ÇEVRESEL SÜRDÜREBİLİRLİK	SOSYO-KÜLTÜREL SÜRDÜREBİLİRLİK	SOSYO-EKONOMİK SÜRDÜREBİLİRLİK
Hamed Said Evi			
Al Kallini Evi			
Abu Gabal Evi			
Yeni Gourna Köyü			
Eid Evi			
Aziza Hanem Hasseyn Evi			
Monastırlı Evi			
Stopplera Konutu			
Fouad Riad Evi			
Sidi Krier Evi			
Akil Sami Evi			
Casaroni Evi			
Murad Greiss Evi			
Allaa Al-Din Evi			
Andrioli Evi			
Hasan Reshad Evi			

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Mimarlık, insanoğlunun doğuşu ile birlikte gelişip en basit gereksinimlerden günümüze kadar uzanan en karmaşık gereksinimlere kadar kendini geliştirerek mevcut toplumlar ve çevreler içinde yerini almıştır. İnsanoğlu kendini geliştirdikçe ihtiyaç duyduğu yaşama alanları toplumsal çevrenin varlığını sürdürebileceği yeni mekânlar gerektirmiştir. Sosyal statü içinde her birey, kendi sosyal yapısına uygun mekânsal yapılarda yaşantısını sürdürme gereksinimindedir. Bu mekânlar sadece kullanıcının gereksinimleri ölçüsünde boyutlanmamış, hem toplumsal kriterler hem de çevresel gereksinimlerin kısıtlamaları ya da getirileri içinde yaşam alanlarını oluşturmuştur.

Sanayi devrimiyle birlikte zamanla insan ve doğa arasındaki ilişkilerin bozulmasından ve çevre sorunlarının ortaya çıkmasından dolayı çevreye duyarlılık azalmış, teknolojik gelişmelerde, nüfus ve kentleşmede hızlı ve düzensiz bir artış meydana gelmiştir. Çevre sorunlarına çözüm bulmak amacıyla yapılan uluslararası konferanslarda verilen kararlarda, insan ve doğa arasındaki dengenin korunması, sürdürülebilirlik, doğal kaynakların bilinçli kullanılması ve yenilenebilir enerji kaynaklarının tercih edilmesi gerektiği savunulmuştur.

Sürdürülebilir mimarlık, yapının üzerinde bulunduğu arazinin özellikleri, iklim koşulları, tasarımda dikkate alınan kriterler ve uygun malzeme ve strüktür seçimiyle ihtiyaç duyulan enerjinin en aza indirgenmesini, kullanılan enerjiden de en üst düzeyde verim sağlamayı amaçlamaktadır.

Geleneksel mimarlık örnekleri, halkın asırlar boyunca deneme yanılma yöntemiyle, bulundukları yörenin iklim ve çevre koşullarına uygun çözümler ürettikleri, kendi yasam biçimlerini, kültürlerini, geleneklerini yansıttıkları birer eser olarak günümüze kadar ulaşmıştır. Mısır'da geleneksel mimarlık örnekleri de çeşitlenmektedir.

Hassan Fathy Mısır mimarisinde oldukça önemli bir figürdür. Fathy toplumsal yapı ile mimarlık eylemi arasında birebir ilişkiyi öngören felsefeyi benimsemiştir. Hasan Fathy eserlerini inşa ederken gelenekten kopmadan, yerel malzeme ve yapım tekniklerini kullanarak ve hümanizme vurgu yaparak tasarlamıştır. Bu tezde Hasan Fathy eserleri Ver-Sus ilke ve stratejilerine göre değerlendirilmiştir. Hassan Fathy eserlerinden kataloglar oluşturulmuştur ve Hasan Fathy eserlerinde Sosyo-ekonomik sürdürülebilirliğin baskın olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç kısmında ise Hasan Fathy eserlerinin Ver-Sus açılımında bulunan 15 ilkeye göre genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

1-Doğaya Saygı: Yerel malzeme kullanımı ile doğaya saygı ilkesini korumuştur.

2-Uygun Yer Seçimi: Yapıların bir kısmını peyzaj öğesinin bulunduğu yerlerde inşa ederek yapıların manzaradan yararlanması sağlanmıştır.

3-Kirliği ve atık malzemeyi azaltmak: Doğal malzeme kullanarak hem doğal kaynakların sürdürülebilirliği sağlanmış hem de atık malzeme azaltılmıştır.

4-Sağlık kalitesine katkı: Doğal malzeme kullanarak sağlıklı ortamın sürdürülebilirliği sağlanmıştır.

5-Doğal tehlikeleri azaltmak: Doğal yapı malzemesi kullanarak deprem gibi doğal afetlerin kullanıcıya zarar verme riskini azaltmıştır.

6-Kültürel peyzajı korumak: Peyzaj elemanlarının bulunduğu yerlerde tasarladığı yapılarda peyzaj öğelerine zarar vermemektedir.

7-Yapım Kültürlerini Aktarmak: Yerel malzeme ve yapım teknikleri kullanarak yapım kültürlerini aktarmaktadır.

8-Yaratıcılığı geliştirmek: Yenilikçi çözümler ve farklı tasarım kriterleri kullanmıştır.

9-Manevi değerleri arttırmak: Nübyelilerden kalma yapım tekniklerini ve geleneksel tasarım metotları kullanılmıştır.

10-Sosyal uyuma teşvik: Yeni Gourna köyünde köylüleri tasarım aşamasına katarak farklı konut tipleri oluşturulmuştur.

11-Özerkliği Desteklemek: Yerel halkın inşaat sürecine katarak özerkliği desteklemektedir.

12-Yerel etkinlikeri teşvik etmek: Yerel inşaat yöntemleri kullanarak yerel etkinlikleri teşvik etmektedir.

13-İnşaat çalışmalarını optimizasyonu: Yığma yapı teknikleri kullanarak inşaat çalışmaların optimize edilmiştir.

14-Bina ömrünü uzatmak: Bazı yapılarında yapı malzemesi olarak taş kullanarak bina ömrü uzatılmıştır.

15-Kaynakları Korumak: Yapı inşaat sürecinde inşaat çalışmaları optimize edilerek kaynaklar korunmuştur.

Bu tez çalışmasında Hassan Fathy eserleri özelinde geleneksel konut yerleşmelerinin sürdürülebilirliği incelenmiş ve bu amaçla Hassan Fathy'nin tasarladığı onaltı adet konut yapısı irdelenmiştir. Tezde geleneksel konutların yerleşme dokusuna kattığı zenginliğin sürdürülebilirliği kapsamında yaşam-mekân birlikteliği ile ele alınmıştır. Geleneksel mimari sürdürülebilirlik kapsamında öne çıkan özelliklere sahiptir. Geçmişten kazanılmış tecrübeler keşfedilerek yeni yapılacak yapılara yol gösterici olacaktır. Hassan Fathy tasarım kriterlerini genel anlamda değerlendirirsek 4 başlık altında toplayabiliriz. Bunlar Yerel Malzeme, Hümanizm, Gelenek ve Geleneğin Sürekliliğidir. Buradan yola çıkarak Hasan Fathy tasarım kriterleri;

- Hasan Fathy eserlerini tasarlarken Mısırlı bir tarzda veya geleneksel kırsal mimari tarzda tasarlamıştır.
- Fathy mimari eserin bulunduğu toplumun kimliğine ilişkin izler taşıması gerektiği fikrine sahip bir mimardır.
- Eserleri tasarlarken avlu,muşarabiye,kaah ,kubbe gibi yerel mimari öğeler kullanmıştır.
- Fathy'nin geleneksel yaklaşımı çevre ve peyzaj tasarımlarında da kendini göstermiştir.

Hasan Fathy eserlerini yerel mimarinin sürdürülebilirliği kapsamında değerlendirmek mimarlara modern hayatın getirdiği farklı tasarım kriterlerini kullanırken ışık tutacaktır.

6.KAYNAKLAR

Ahmed(2018),Geleneksel mimarinin sürdürülebilir tasarım yaklaşımları bağlamında incelenmesi

Archnet, Murad Greiss House, https://archnet.org/sites/2612, 30 Ocak 2018. Egypt Archtecture,HassanFathi,http://www.egyptarch.net/egyptarchitect1/hasanfathi/murad/murad4.htm, 10 Şubat 2018.

Archnet, 'Izbat al-Kallini, https://archnet.org/sites/2615, 02 Şubat 2018.

Archnet, New Gourna Village, https://archnet.org/sites/90, 02,Şubat 2018

Archnet, Villa Hassanein fi al-Ma'adi Cairo, Egypt, https://archnet.org/sites/2611, 02 Şubat 2018.

Archnet, Monastirli House, https://archnet.org/sites/2572, 02 Şubat 2018

Archnet, Stopplaere House, https://archnet.org/sites/2569, 02 Şubat 2018

Archnet, Fouad Riad House, https://archnet.org/sites/2594, 03 Şubat 2018.

Archnet, Casaroni House, https://archnet.org/sites/2571/, 05 Şubat 2018

Archnet, Northern Shore Development, https://archnet.org/sites/2564, 07.Şubat 2018

Archnet, Hasan Rashad House, https://archnet.org/sites/2607, 11 Şubat 2018

Archnet, Alaa al-din Mustafa House, https://archnet.org/sites/2577, 11 Şubat 2018

Archnet, Akil Sami House, https://archnet.org/sites/2588, 12 Şubat 2018

Archnet, Andrioli House, https://archnet.org/sites/2619, 17 Şubat 2018.

Archnet, Eid House, https://archnet.org/sites/2580, 11 Mart 2018.

Aközer, E. "Popüler Gelenekle Bilim ve Felsefe Geleneği Arasında Mimarlık Mesleği.", Arredamento Mimarlık, s. 39-41, Ocak 2002

Başakman, M. (1993) "Bir Araştırma Projesi: Geleneksel-BölgeselMimarinin Yorumlanması", Yapı Dergisi, Sayı 135, s. 59-70.

Baykal (2013),Sürdürülebilir mimarlık açısından eğitim yapılarının incelenmesi

Carlos, G. et al., (2014) “Research method and operative approach”,Ed.: Mariana Correia, Letizia Dipasquale, Saverio Mecca, Firenze (Editör) Versus: Herıtage For Tomorrow, Firenze, Firenze University Press, p. 23-32.

Correia, M. (2014) “Versus-Booklet, Lessons From VernacularHeritage to Sustainable Architecture”, Portugal, ESG / EscolaSuperior Gallaecia, Vilanova de Cerveira, ISBN: 978-2-906901-78-0, www.esg.pt/versus.

Çelik. Z., “Third World Architects.”, Design Book Review, n. 19, s. 46-50, 1991.

Deringöl (2015), Sürdürülebilir çağdaş konut tasarımında Gaziantep'in yerel mimarisinden öğrenilenler

EgyptArchtecture,HasanFathi,http://www.egyptarch.net/egyptarchitect1/hasanfathi/hassanrashad/main.htm, 19 Şubat 2018

El-Wakil, A. W., “Introduction,” Architectural Monographs Hassan Fathy’de, Londra. NY: Academy Editions. St. Martin’s Press, s. 7-8, 1988.

El-shorbagy, A.M., (2001). The Architecture of Hassan Fathy: Between Western and Non-Western Perspectives, Doktora Tezi, Canterbury Üniversitesi, Yeni Zelanda.

Emel (2017),Ekolojik ve sürdürülebilir mimarlıkta ekolojik değerlendirme yöntemleri

Etli(2013),Sürdürülebilir mimarlık kapsamında mimarlık ofislerinde ışığın tasarımda ki rolü ve önemi

Fathy, H., “Khan El Khalili Between Fatamid Cairo and the Cairo of 21 st and 22nd Century,” Architectııral Monographs Hassaıı Fathy’, Londra, NY: Academy Editions, St. Martin’s Pres, 1988. 125-136.

El-shorbagy, A.M., (2001). The Architecture of Hassan Fathy: Between Western and Non-Western Perspectives, Doktora Tezi, Canterbury Üniversitesi, Yeni Zelanda.

Fathy. H. “Hasan Fethi Konuşuyor.”, Arredamento Dekorasyon, s. 89-91, Ekim 1990.

Fathy, H. “Düş ve Gerçek.” Hasan Fethi de. İstanbul: Boyut Yayınları, 2000, 93-112.

Goodland, R., Daly, H. (1996) “Environmental Sustainability: Universal and Non-Negotiable”, Ecological Applications, by Ecological Society of America, No 4, p. 1002-1017

Gale, D., "An Architecture for the People: The Complete Works of Hassan Fathy." J. Steele Kitap Özeti, The Journal of Architecture, n. 3,s. 173-175, 1998.

Gültekin, A. B., Sentürk, H., Çelebi, G., 2007: "Yapı Malzemelerinin Çevresel Etkilerinin Bazı Normlar Bağlamında irdelenmesi", Tasarım Dergisi, 170: 120-122

Gürel (2010),Geleneksel konutların biçimlenişinde iklim öğesinin etkinliği

Güler (2016),Yeşil ofis binalarının sürdürülebilir tasarım kriterleri bağlamında analiz ve karşılaştırması

Hasol,(1998),Ansiklopedik Mimarlık Sözlügü", Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul

https://archnet.org/sites/2558, 02 Şubat 2018

ICOMOS (1999). *Charter on the Built Vernacular Heritage*, paper presented at the ICOMOS 12th General Assembly, Mexico, http://www.icomos-hrvatska.hr/documents, Retrieved July 20 2017.

İncedayı (2004), Çevresel Duyarlılık Bağlamında Davranış Biçimi Olarak Sürdürülebilirlik Mimarlık Dergisi 318.

Çal 2012, Yerel verilerin geleneksel mimari üzerindeki etkilerinin sürdürülebilirlik bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmesi: Akseki-İbradı ve Pıemonte-val D'ossola örnegi
İncirlioğlu(1969),Tasarım mekan ve kültür bağlantıları

Kuban (1995), The Turkish Hayat House, Eren Yayıncılık, İstanbul

Kim, Jon Jim ve Rigdon, Brenda, 1998. Sustainable Architecture Module:Introduction to Sustainable Design, National Pollution Prevention Center for HigherEducation, Michigan

Kerpiç:Çamur Mimarlığı. Hasan Fethi ve Kerpicin Yeniden Doğuşu", Arredamento Mimarlık

Karadeniz (2010) Geleneksel Afyonkarahisar evlerinin sürdürülebilir mimarlık ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi.

Kuşçu (2006),Sürdürülebilir mimarlık bağlamında geleneksel Konya evleri üzerine bir inceleme

Müftüoğlu (2011),Sürdürülebilir mimarlık ilkeleri ve konut tasarımına etkilerinin incelemesi

Oliver P. (1987). Dwellings: The House across the World. Oxford: Phaidon.

Oliver, P. (2006). *Built to meet needs: cultural issues in vernacular architecture.*
Oxford: Architectural Press Elsevier.

Ovalı(2016),Yerel Mimarinin Sürdürülebilirliği Kapsamında Kayaköy'ün Çözümlemesi

Özkan, S., "Regionalism within Modernism, A Search for Culturally Appropriate Contenporary Architecture.", Yayınlanmamış makale taslağı, Architecture and Behaviour, 1992.

Özkan, S., "Hassan Fathy'nin Çabası ve Mimarlığı Üzerine." İstanbul: Boyut Yayınları (Çağdaş Dünya Mimarları/5), s. 43-51, 2000.

Özen, H. "Yaşayan Mimari Gelenek Santa Fe Kenti Kerpiç Mirası", Arredamento Mimarlık 100+60, s. 104-111, 2003

Özkan, S., "Hassan Fathy'nin Modernizme Karşıtlığı ve Sonrası", Arredemento Mimarlık, 100+56 (2003): 62-63.

Özçuhadar T., 2007, Sürdürülebilir Çevre İçin Enerji Etkin Tasarımın Yaşam Dzngüsü Sürecinde İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Öztürk (2011), Seydişehir geleneksel konut mimarisi
Özcan(2013),Konutlarda sürdürülebilir mimarlık açısından iklimsel konfor kriterlerinin değerlendirilmesi için bir model önerisi

Özbek(2018),Yaşam dünyası bağlamında geleneksel konut yerleşmelerinin sürdürülebilirliği ve Kastamonu örneği

Özdoğan (2018),Modern mimarlık hareketi ve Hasan Fethi

Peterson, K.L., Dorsey J.A., 2000, Roadmap for Integrating Sustainable Design into Site-Level Operations, Prepared for the U.S. Department of Energy Under Contract DE-AC06-76RLO 1830, Pacific Northwest National Laboratory Richland, Washington 99352

Pyla, P., (2007) “Hassan Fathy Revisited Postwar Discourses on Science, Development and Vernacular Architecture”, Journal of Architectural Education, 60:28-39.

Richards, J. M., "The International Context" Hassan Fathy. A Mimar Book in the Series Architects in the Thirld World. Londra: Concept Media Ltd., 1985, 10-13

Ruda, G. (1998) “Rural Building and Environment”, Landscapeand Urban Planning, No 41, p. 93-97.

Serageldin, J., "An Egyptian Appraisal" Hassan Fathy'de, A Mimar Book in the Series Architects in the Thirld World, Londra: Concept Media Ltd., s. 14-24, 1985.

Serageldin (2007),Hassa Fathy First Edition,Bibliotheca Alexandrina Eqypt.

Serageldin, İsmail’’Hassan Fathy’’Egypt, s.9-17,2008

Sev A. (2009). Sürdürülebilir Mimarlık (Sustainable Architecture), Yapı-Endüstri Merkezi, Istanbul.

Schittich, C., 2003: In Detail, Solar Architecture, Strategies, Visions, Concepts,Kösel GmbH&Co. KG, Kempten.

Sümerkan, M.R., 1990, Biçimlendiren Etkenler Açısından Doğu Karadeniz Kırsal Kesiminde Geleneksel Evlerin Yapı Özellikleri, Doktora Tezi, K.T.Ü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon

Steele, J., "Obituary: Hassan Fathy." Architectural Review, v. 187, n. 1115, (9) 1990.

Schittich, C., 2003: In Detail, Solar Architecture, Strategies, Visions, Concepts, Kösel GmbH&Co. KG, Kempten

Tanyeli, U. "Hasan Fethi ve Mimarlıkta Radikal Muhalefet." Arredamento Dekorasyon, s. 79-84, Ekim 1990.

Tıraş, H. H., 2012. Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik bir İnceleme, KSÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, KSÜ İktisadi ve İdari Bilimler Matbaası,2, Kahramanmaraş, sayfa 57-73

Tanju, B., "Adolf Loos Üzerinden Bir Okuma: 'Modern' Mimarlık ve Gelenek", Arredamento Mimarlık, s. 46-48, Ocak 2002

Taçarol(2012),Yerel mimari dokunun ısıl performans analizi üzerine bir çalışma

Telli(2015),Sürdürülebilir mimarlık ilkeleri ,konut tasarımına etkileri ve bir model önerisi

Uygun(2012),Sürdürülebilir mimarlık bağlamında enerji etkin cephe sistemlerinin incelenmesi

Ultav (2004),Hassan Fathy mimarlığında tasarım ilkeleri üzerine eleştirel bir inceleme

Yoldaş(2014), Sürdürülebilirlik bağlamında sosyo-kültürel etkenler açısından Antakya konutlarının mekansal analizi

Yeşildaş(2017),Sürdürülebilir mimarlık bağlamında eğitim yapılarının incelenmesi

Uygun(2012),Sürdürülebilir mimarlık bağlamında enerji etkin cephe sistemlerinin incelenmesi

Williams D. E., (2007). Sustainable Design: Ecology, Architecture, and planning, Wiley, New Jersey, vol.7, pp.37-44, 81-104.

VERSUS: Heritage For Tomorrow" 2014

Yücel, A., "Hasan Fethi ve Sedad Hakkı: İki Mizac İki Mimari", s. 85-89, Arredamento Dekorasyon, Ekim (1990).

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Ad –Soyad: Edibe Arıtürk Büyükpamukçu

Uyruğu:T.C

Doğum Yeri:Diyarbakır

Doğum Tarihi:26.03.1984

Medeni Durumu:Evli

E-mail:edibeariturk@hotmail.com

Cep Telefonu:0530 528 08 81

EĞİTİM BİLGİLERİ

2010-2018 Yüksek Lisans-Dicle Üniversitesi,Mimarlık Ana Bilim Dalı

2008-2009 Hampstead School Of English-U.K.

2003-2008 Lisans-Dicle Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

1995-2002 Diyarbakır Anadolu Lisesi

1990-1995 Özel Amid Lisesi

İŞ DENEYİMİ

2008-Sümerpark Şantiyesi

2009-2013 Dicle Üniversitesi Rektörlüğü

2013 Edibe Arıtürk Mimarlık

YABANCI DİL

İngilizce

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEZ İNTİHAL FORMU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
ADI VE SOYADI	Edibe ARITÜRK BÜYÜKPAMUKÇU
ÖĞRENCİ NO	1080841
EĞİTİM – ÖĞRETİM YILI	2018-2019
YARIYIL	☐ Güz ☒ Bahar
ANABİLİM DALI	
PROGRAM	Yüksek Lisans
TEZ KONUSU	YEREL MİMARİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TASARIM YAKLAŞIMLARI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ: HASAN FATHY ÖRNEĞİ
İNTİHAL RAPORU BİLGİLERİ	
RAPOR TÜRÜ	Tez Savunma Sınavı Sonrası
SAYFA SAYISI	87
BENZERLİK ORANI	%19
RAPORLAMA TARİHİ	16/04/2019

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın kapak sayfası, giriş, ana bölümler, sonuç ve tartışma kısımlarından oluşan toplam 96 sayfalık kısmına ilişkin, 16/04/2019tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından *TURNİTİN* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan intihal raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 19'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

☐ Kabul/Onay sayfaları hariç,
☐ Kaynakça hariç
☐ Alıntılar hariç/dâhil
☒ Diğer

Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Programlarda Tez Çalışması İntihal Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Edibe ARITÜRK BÜYÜKPAMUKÇUU
16/04/2019

Dr.Öğr.Üyesi Berivan ÖZBUDAK AKÇA **Tez Danışmanı** 16/04/2019	Doç.Dr. D.Türkan KEJANLI **Anabilim Dalı Başkanı** 16/04/2019

Formdaki bilgiler bilgisayar ortamında doldurulmalıdır. El yazısı ile doldurulan formlar geçersiz sayılmaktadır.